

nagyszombati őrshez, vagy a főszolgabírói hivatalhoz, esetleg a járásbíróshoz utasítja.

Ha a járőrök ily idegen területen egy tettest, pl. egy betörőt elfognak, azt nem a táblázatos kimutatás szerint illetékes vizsgálóbíróhoz, vagy járásbíróhoz, hanem mindenkor ezen területen illetékes rendőrhatalóságnak adják át; tehát Budapesten a kerületi kapitányságnak, törvényhatósági és rendezett tanácsú városokban a városi kapitányságnak, községekben a főszolgabírói hivatalnak. De nem csak az ezen területen valamely büntetett tetten ért egyéneket kell ezen rendőrhatalóságnak átadni, hanem a nyomon üldözött egyéneket is. Pl. a galántai járőr egy az őrskörletében betörést elkövetett egyént nyomon üldöz s az illetőt a nagyszombati járás területén, pl. Szilincsen fogja el, ez esetben ezen betörőt se nem a galántai, vagy nagyszombati járásbíróshoz, sem pedig a pozsonyi törvényszék vizsgálóbírójához, hanem a nagyszombati főszolgabírói hivatalhoz kíséri be. A községi előljáróshoz való kísérésnek csak erdei, vagy mezőrendőri ügyben elkövetett kihágások esetében van helye. Mivel a táblázatos kimutatás csak ezen kihágásokat utalja a községi előljáróság hatáskörébe 20, illetve 40 koronáig elkövetett kártételek esetében; pl. a galántai járőr egy betörő üldözésekor a szilincsi erdőn áthaladva egy cigányt 10 K. erejéig terjedő falopáson, vagy az ottani szántóföldeken egy cigányt 30 korona kárösszegű káposzta lopáson tetten

ért, ez esetben köteles az illető cigányt a szilincsi községi előljáróshoz átadni.

90. §.

A törvényhatósági joggal felruházott, vagy rendezett tanácsú városokban tartózkodó büntetett elfogásának halasztása akkor járna veszélylyel, ha pl. Nagy Péter kosuthi lakos, ki a galántai őrskörletben betöréseket követett volna el, Nagyszombatba menekült volna s onnan esetleg tovább szökésére volna kilátás s mivel a galántai járőr az illetőt ismerné, a nagyszombati rendőrség pedig nem, ez esetben a galántai őrsparancsnok járőrének őrjáratí lapjába előírhatná, hogy a Nagy Péter kosuthi illetőségű, szökésben levő betörőnek Nagyszombatban való elfogását foganatosítsa.

Az idegen őrs és járásbeli csendőrnek átlépése ily idegen területre kivételesen még akkor is történhetnék meg, ha pl. maga az idegen rendőrhatalóság keresné meg e célból az idegen őrsöt. Pl. a galántai őrs értesitené a nagyszombati rendőrkapitányt hivatal, hogy egy galántai kereskedést feltörték s a tettes a lopott tárgyakkal együtt Nagyszombatba menekült; ezen értesítésre a nagyszombati rendőrkapitány értesitené a galántai őrsöt, hogy egy ottani zálogházban a lopott tárgyakhoz hasonlóak feltaláltak s a zálogház tulajdonos bemondása alapján egy nagyszombati munkakerülő őrizet alá vétetett, miért is megkeresi a galántai őrsöt, hogy ez irányban a nyomozás megejthetése végett egy járőrt küldjön oda.

A galántai járőr ez esetben Nagyszombatba utazna s a zálogházban levő gyanús tárgyakat átvételi elismervény mellett s a károsnak való felmutathatás végett ideiglenesen átvénné s az őrizetbe vett tettesel annak felismerése végett s a tanukkal való szembeállítás céljából, mindezeket Galántára hozná, illetve kísérné s a bűncselekmény kiderítésén ily módon fáradozna.

Ez esetekben ugyanis sokkal nagyobb sikerre van kilátás, ha a nyomozást ily módon a galántai járőr ejtené meg, mintha azt a nagyszombati rendőrség végezné, mely a tettes esetleges tagadása esetén a káros s a tanuk meghallgatása nélkül, a szükséges bizonyítékokat nem tudná beszerezni. Ha a járőr nyomozás közben pl. arról értesülne, hogy egy körletében betörést elkövetett tettes idegen területre pl. Nagyszombatba menekült, a járőrnek nem szükséges az őrsre bevonulnia, hogy a tettes elfogása végett Nagyszombatba való utbaindítását az őrsparancsnok őrzési lapjába írja elő, hanem mindjárt a tett színhelyéről egyenesen Nagyszombatba utazhatik; de mihelyt ezen járőr Nagyszombatba érkezik, ha nem kell attól tartani, hogy a tettes ezalatt tovább szökik, bemegy a rendőrkapitányi hivatalhoz, ott bemutatkozik s értesíti a rendőrkapitányt, hogy milyen célból jelent ott meg s támogatásául kér egy rendőrt. Ha a galántai járőr például fenti célból Czifferre menne, úgy az ottani őrsparancsnoknál tartozik jelentkezni s jelenteni jövelele célját. Ha azonban attól kellene tartani, hogy

mindezen jelentkezések ideje alatt a tettes tovább szökik, vagy a lopott tárgyakon tulajdon, úgy előbb a tettest keresi fel s fogja el s csak azután megy el a rendőrkapitányi hivatalhoz, vagy őrsparancsnoksághoz. Ha a galántai járőr pl. azt hallotta volna, hogy a nyomon üldözött tettes pl. Szilincse szökött, de oda utánna menve, őt ott fel nem találná, úgy ezen idegen területen való megjelenés miatt nem kellene bemennie a nagyszombati főszolgabírói hivatalhoz és őrsparancsnokhoz, hogy működéséről beszámoljon, hanem egyenesen bevonul őrsére s onnan írásbelileg értesíti a fentieket, a területükön való megjelenéséről és a meddő eredményről.

Sem a nagyszombati rendőrkapitány, sem a czipferi őrs nem gördíthet akadályt a galántai őrs járőrének működése elé, sőt segítségül neki egy rendőrt, illetve csendőrt adni köteles. Ha azonban pl. a nagyszombati rendőrkapitány a galántai járőr eljárását szabályellenesnek találná, mert pl. az üldözött tettes lakásán rendőri közeg nélkül tartott házkutatást, vagy pl. a galántai járőr egy olyan cselekmény nyomozásának megejtésére jelent volna meg, mely a nagyszombati rendőrséget illette volna meg s így a galántai járőr kiküldetését saját hatóságára nézve sérelmesnek találta volna, mindezekért panaszt emelhet az illetékes szakasparancsnokságnál.

98. §.

Hogy mely büntetendő cselekmények

üldöztetnek a magánfél indítványára az a szolgálati utasítás függelékéből és a büntetőtörvénykönyvből tudható meg. Ilyen cselekmények pl. ha a cseléd munkaadóját lopja meg. Ily esetekben a nyomozás csak akkor indítható meg, ha a sértett fél azon naptól számított 3 hónapon belül, mikor a büntetendő cselekményről, s arról, hogy azt ki követte el, tudomást nyert, — panaszt emel a hatóság, bíróság vagy csendőrségnél s nyilatkozatot állít ki, melyben a tettes megbüntetését kéri. Pl. Nagy Jánost mult év augusztus hó 10-én szolgája meglopta, de Nagy János csak mult év szeptember 20-án tudta meg, hogy meglopták s csak október 1-én tudta meg azt, hogy szolgája volt a tolvaj, így tehát ha Nagy János mult év október 1-től számított 3 hónapon belül, vagyis mult év deczemben 31-ig panaszt emelt szolgája ellen, ugy a nyomozás megindítandó, — ellenesetben nem.

Kérdés, mit tegyen a csendőr ha egy ily büntetendő cselekményről értesül, de a sértett fél ismeretlen, s a távolléte miatt azonnal nem értesíthető? Pl. egy csavargó urasági inas megmotoszásakor annak batyujában olyan fehérneműt és ékszeret találta, melyekben ugyanazon kezdőbetűkből álló monogram volt mint a milyen kezdőbetűjű az illető inas munkakönyvébe bejegyzett legutolsó munkaadó neve. Ilyenkor a csendőr ezen tárgyakat őrizetbe veszi s a csavargó tettest a területen illetékes rendőrhatalóságnak átadja. Ha pedig egy szolgát rajta érte, midőn gazdája verméből

gaborát akarna lopni, a lopást megakadályozná.

Előbbi esetben, ha a szolga a gazda verméből már lopott volna, a lopott tárgyakat fel kell kutatni, a lopott tárgyakat őrizetbe venni s az esetleges orgazdát feljelenteni (orgazdaság hivatalból üldözendő) egyuttal intézkedni kell, hogy a felnyitott verem bezárassék, nehogy a nyitott veremből más is lophasson.

Tehát fenti intézkedéseknek megtételére van jogosítva a járőr a sértett fél indítványára üldözendő bűncselekményeknél, még mielőtt a káros nyilatkozna, vajjon kívánja-e a tettes megbüntetését vagy sem.

Ha egy bűncselekménynél pl. egy uradalomban történt lopásnál még nem tudható vajjon az hivatalból vagy a sértett fél indítványára üldözendő-e, mert nem tudni, hogy a cselédség vagy pedig idegen személy követte el a lopást, mindenekelőtt azt kell kipuhatolni, hogy ki volt a tettes, hogy így tisztába jöjjünk, vajjon a sértett fél indítványára, vagy hivatalból üldözendő-e a cselekmény? Tehát ez esetben pl. csak azt kellene kutatni, nem-e valamelyik szolga volt a tettes, mert ha nem szolga volt, sem pedig rokon ugy nyilvánvaló, hogy a lopás hivatalból üldözendő. Ha azonban szolga volt, ugy erről a sértett fél értesítendő s mindaddig mig az nem nyilatkozik, hogy a tettes megbüntetését kívánja, ugy addig a tettes ki sem kérdezhető, el sem fogható, fel sem jelenthető. Ha pedig a sértett a tettes megbüntetését nem kívánja,

ugy a további nyomozás beszüntetendő, azaz ugy tekintendő a cselekmény, mintha az meg sem történt volna.

102. §.

A) Ha valamely büntetendő cselekmény a táblázatos kimutatás szerint a törvényszék vagy esküdtbíróóság hatáskörébe tartozik, mint pl. a rablás, gyilkosság, emberölés stb. ugy ezen cselekményről szerkesztett feljelentés a kir. ügyészséghez czimzendő és küldendő. Ha pedig ezen cselekmény tettese elfogatott volna, ez esetben a tényvázlat az illetékes törvényszék vizsgálóbírójához, vagy ha közelebb volna a kir. járásbíróshoz, vagy ha főszolgabírói hivatal még ennél is közelebb volna ugy ehhez czimzendő, illetve küldendő be a tettessel együtt; pl. Szilincsen rablás történt, a tettes ismeretlen; ez esetben a nagyszombati őrs a pozsonyi kir. ügyészséghez tesz az esetről jelentést; ha pedig a rabló elfogatott volna, ugy azt a nagyszombati őrs a nagyszombati kir. járásbíróshoz; a ligetfalui őrs a pozsonyi kir. törvényszék vizsgálóbírójának; a szempezi őrs a szempezi főszolgabírói hivatalnak adná át. Ha ezen esetekben bírói, szakértői szemle megtartása, vagy a haldokló tettes jegyzőkönyvi kihallgatása volna szükséges, ugy ha a törvényszék vizsgálóbírója volna közelebb ezen ténykedések megejtése végett ehhez, ha pedig a járásbíróóság vagy főszolgabírói hivatal volna közelebb, ugy ezekhez teendő jelentés.

B) Ha valamely büntetendő cselekmény a táblázatos kimutatás szerint a járásbíróóság hatáskörébe tartozik, mint pl. lopás vétsége vagy szerencsejáték által elkövetett kihágás, ez esetben a cselekményről jelentés teendő az illető elkövetési helyen **illetékes** kir. járásbíróshoz; ha pedig ezen cselekmény miatt valaki elfogatott volna ez esetben a tényvázlattal a **legközelebbi** kir. járásbíróshoz tartozó valamely kihágásnál a tettes, vagy részes kipuhatható nem volt, ugy a járásbíróshoz ez esetről jelentést tenni nem kell, csakis a főszolgabírói hivatalnak, a melyhez tudvalevő dolog, minden büntetendő cselekmény akár kiderített, akár nem, szintén bejelentendő. Pl. Deáki községben a járőr kiderít egy lopás vétséget, a cselekményt a galántai kir. járásbíróshoz jelenti be, mert ide illetékes, ha azonban lopás vétségéért a tettest el kellett volna fognia Deákin, ugy azt a vágsellyei kir. járásbíróshoz adná át, mert ez a legközelebbi nem pedig a galántai. Ha pedig a járőr tudomásul veszi, hogy X. korcsmában az előző napon 5-en ferbliztek, de azt nem sikerült megállapítani, hogy kik voltak ezek, ugy ez esetről nem kell a járásbíróshoz jelentést tenni, hanem csak a főszolgabírói hivatalhoz.

C) Ha valamely büntetendő cselekmény a táblázatos kimutatás szerint a közigazgatási hatósághoz tartozik ugy elfogás vagy feljelentés esetén a tényvázlat illetve feljelentés az illetékes főszolgabírói hivatalhoz

juttatandó, városban rendőrkapitányi hivatalnak értesítés küldendő. Pl. Szilincsen Kis Péter közrend elleni kihágásáért a nagyszombati főszolgabírói hivatalhoz feljelentendő; ha pedig Nagyszombatban követte volna el s a járőr ezt észlelné, ugy erről a nagyszombati rendőrkapitányi hivatal értesítendő.

109. §.

Ha a járőr nyomozó szolgálatba indul, legegőbb is azon tereptárgyhoz induljon, hol a bűncselekmény el lett követve, pl. ha lopás történik Taksonyban s ennek nyomása végett a galántai járőr kiküldetik, ugy elsősorban a járőr Galántáról Taksonyba megy.

A bűncselekmény nyomai alatt a tettes által hátrahagyott azon nyomokat értjük, melyekből a tettes kilétére lehet következtetni, ilyenek a lábnyomok, melyek sárban, hóban a tett színhelye körül találtak, s ha a bűncselekmény elkövetése óta még ott nem járt senki, feltehető hogy azok a tettes lábnyomai. Ilyenek továbbá a kéznyomok azon tárgyakon, melyeket a tettes a bűncselekmény elkövetése előtt, alatt, vagy után megfogott s azokon hátrahagyott. Pl. egy gyilkos véres kezének és ujjainak nyomai egy deszkán, falon, vagy ablaküvegen láthatók, ezekből a daktyloszkopia alapján a tettes kilétét szintén megtehető állapítani. Ilyenek továbbá a keréknyomok a bűncselekmény színhelyén. Nem szabad azonban megengedni, hogy valaki ezen nyomokat

kat letörölje, lemossa, megmátsa, eltapossa, mert ezekről megsemmisítésük előtt méreteket, fénykép, vagy gipsz felvételeket kell eszközölni, hogy a gyanusított tettes felalálása esetén láb és kezének sajtáságaival azt összehasonlítva, az azonosság felismerhetővé tétessék.

A tett színhelyén talált állapot alatt értjük a hulla, a feltört szekrény vagy ajtó, a szobában széthányt tárgyak, a vértócsák s a feltörő eszközök nyomainak fekvését és helyzetét, **bűnjelek mindazon tárgyak**, melyekkel a bűncselekmény elkövetett, pl. a gyilkosságnál a kés vagy forgópisztoly; betörésnél a furó vagy feszítő vas; továbbá **azon tárgyak, melyek a tett színhelyén a tettes által hagyottak vissza**, pl. a tettes vagy részes kalapja, zsebkendője stb.

Fontosabb esetekben, mint gyilkosság, rablógyilkosság, emberölésnél a vizsgálóbírónak, orvosnak és a szakértőknek is meg kell tekinteniök a talált állapotot, hogy a bűncselekmény elkövetési módjáról azok is tiszta képet szerezzenek, miért is ezek megérkezéig a talált állapoton mit sem szabad változtatni.

110. §.

A tett színhelyén talált állapot nem volna változatlanul meghagyható, ha pl. a helyiség, hol az eset történt tüzvésznek volna kitéve, mert pl. a tető is már lángban áll.

Ha a káros és sértett súlyosan meglévéen sebesítve azonnal elviendő volna pl. a kór-

házba, vagy ha pl. az áldozat vasúti síneken fekszik, hol vonatok gyakran közlekednek, ha a bűncselekmény országúton követtetett el, hol nagy forgalom miatt különösen a keréknyomok változásnak volnának kitéve. Ha a helyszíne szabadban lévén a nyomokat eső vagy hó elmoshatná; ha a hulla pl. folyó vízben fekszik; ez esetben a nyomok, ha lehetséges lefényképezendők, az üvegen talált kéznyom az üveggel együtt zárt dobozba helyezendő és elviendő a járőr által; lábnyomok lemérendők, lerajzolandók, ha pedig elég kemény talajon volnának, róluk gipsz lenyomat készítenendő; keréknyomok szintén lemérendők; fénykép költségről a számla a felvétel indokolásának bejelentése mellett szárnnyhoz felterjesztendő, ilyformán, pl. a hulla fekvésében a hatóság megérkezéséig sem lett volna változatlanul megőrizhető s így azt egy helybeli fényképészszel talált helyzetében le kellett fényképezni, a miről a költség-számla felterjesztetik. Ha fényképezni, vagy gipsz öntvényt készíteni nem lehetne, ez esetben elég a rajz, méret s feljegyzések, melyeknek olyanoknak kell lenni, hogy azokból a bírák vagy esküdtek láthassák, hogy pl. hogy üldözte a gyilkos áldozatát, hol ütötte le, hogy mászott be a betörő, vagy a rabló-gyilkos, hol volt elrejtőzve s hol támadt, vagy hol tört fel egyes helyiségeket, a betörő szerszámok milyen méretű nyomokat hagytak hátra. A mit rajzban kifejezni nem lehet, azt írásbeli feljegyzésekkel kell pótolni; ezen feljegyzéseknél a csendőr

mindazt, a mit észlel, mutassa meg a jelen volt tanuknak is, hogy azok is láthassák s azok is igazolhassák, ha tanukihallgatásukra kerül a sor, hogy úgy történt a dolog, amint azokat a csendőr feljegyezte. Pl. ha a tett színhelyének átvizsgálásakor a csendőr észreveszi, hogy pl. a kályha egyik szöglete le van törve s az véres is, úgy ezeket megmutatja a tanuknak is, kik ott jelen vannak s kikre a csendőr feljelentésében hivatkozni tartozik, hogy azok is lássák azt s figyelmezteti őket, hogy jól jegyezzék meg ezen körülményt, hogyha majd kérdezik őket emlékezzenek rá.

111. §.

Puhatolódzás alatt azt kell érteni, hogy a járőr midőn még nem tudja, hogy a tettest mely irányban keresse, bizalmi embeleinél, besugóinál, előljárósági tagoknál, éjjeli öröknél, rendőröknél kérdezősködjék a felől, nem tudják-e, hogy a kérdéses bűncselekménynek ki is lehet az okozója, tettese. **Nyomozás** alatt pedig a járőr összes teendőit értjük a tett színhelyére történt megérkezésétől a tettes feljelentéséig, illetve bekíséréséig, tehát a bűncselekmény mikénti elkövetése és mérve a tettes és részesei kilétének megállapítása végett tett intézkedéseit és cselekedeteit.

Gyanusított az, kiről **nyomós bizonyítékok** alapján feltehető, hogy a büntetendő cselekményt elkövette. **Tanu** lehet szem és fültanu, a szerint a mint látta a bűncselekmény elkövetését, vagy hallotta

azt. **Sértett** a kin a bűncselekmény el lett követve. **A bűnvádi eljárásra nézve fontos ténykörülmény** pl. ha valaki hallja, hogy a gyilkos megelőzőleg fenyegetődött, hogy áldozatát megöli. Orgazdaságnál ha valaki hallja, hogy a tolvaj elárulja, hogy a véteire kínált tárgyat lopta. Rablásnál hallotta a mint a sértett segélyért kiáltott. **Közvetlen észleleten alapuló tudomása van annak,** ki nem mástól hallja, hogy miként történt az eset, hanem maga látta vagy hallotta, pl. az ütések testí sértésnél, vagy a sértő nyilatkozatot a rágalmozás és becsületsértésnél. Kevésbé fontos bűneseteknél, mint pl. jogtalan elsajátítás, rágalmozás, becsületsértésnél a tanukat a járőr lakásukon felkeresheti, s ott kérdezheti ki őket; fontosabb s bonyolultabb esetekben, mint rablás, gyilkosság, gyujtogatás, lopás vagy bűnhalmazatnál a tanuk a községi előljáróság által a község házára hivatandók. **A terheltet is mindig a község házában kell kikérdezni,** csak akkor otthon, ha beteg volna az illető. Ha a kikérdezés a községben, tehát a belterületen történik úgy a község házában (birónál) kell kikérdezni, ha községen kívül, pl. egy majorban akkor egy megbízható egyén házában pl. béresgazda vagy ispánnál kell a kikérdezést eszközölni. Ha a terheltet kérdeztetik ki, mindig két tanu legyen jelen s ezek neve mindig tárgyalandó, hogy N. vagy M. tanu ezt vagy azt ki előtt mondta, hogy esetleges tagadása esetén a terheltet szemben ezek

bizonyithassák, hogy így vagy úgy mondta el az esetet. Ezen tanuk továbbá azt is bizonyítják, hogy a kikérdezéskor a járőr nem bántalmazott, miért is nem szabad megengedni, hogy a terhelt kikérdezésekor ezek a község házáról eltávozzanak, ha mégis kimenniük kellene, úgy a kihallgatás megszakitandó. A terhelt és tanu a járőr a község előljáróság útján kishiróval hivatja a község házára, ha nem jó az illető úgy a községi biró elővezetetés terhe mellett írásban idézi meg őket s ha ekkor se jönnek, úgy a csendőr a község házára elővezeti őket. Ha a terhelt pénzbüntetéssel büntetendő vétséggel, pl. rágalmozás vagy becsületsértéssel terheltetik, melyek csak a sértett indítványára üldözendők, úgy ha a kishiró hívására a község házára jönni nem akarnának, úgy erre nem kényszerítendők s a biróságnak teendő jelentésben ezen körülmény felemlítendő.

112. §.

Terhelt az, ki a bűncselekmény elkövetésével vádoltatik; ha több ilyen terhelt van, míg a járőr vezető az egyik terheltet kikérdezi, addig a másod csendőr a többit egy e célra megjelölt helyen, pl. egy mellékszobában őrzi; ezen eljárásnak célja az, hogy az egyik terhelt ne hallhassa, hogy mit mond a másik s így a valóság, vagy az ellentmondások könnyebben kiderüljenek.

A terheltet nem a bűnösség beismerésének kicsikarása végett kell kikérdezni, mert

ha a terhelt a bűnösségét a csendőr előtt be is ismerné, a bíróság előtt még mindig letagadhatja s így ha akkor bizonyítékok nincsenek a bíróság őt fel fogja menteni.

A kikérdezés a csendőr részéről csak arra való a terhelttel szemben, hogy ha netalán a vád alaptalan volna, úgy hogy a csendőr ne töltse hiába az időt, ezen gyanúsított egyén elleni puhatolódzással, hanem más irányban puhatoljon, a míg nem késő; pl. Kis Pál azzal van gyanúsítva, hogy Nagy János tehenét ellopta, ha Kis Pál beigazolja tanukkal, hogy ő a lopás idejében egy távoleső községben volt, vagy hogy pl. lábtöréssel kórházban feküdt, akkor ártatlansága kétséget kizárólag be van igazolva s más irányban kell puhatolni s más terheltet kell keresni.

Ezen kikérdezésnek másrészt az a célja, hogy netaláni beismerés esetén a bűncselekmény mikénti elkövetési módjáról meggyőződjenek a csendőr. A terhelt kikérdezését hiba volna úgy kezdeni, hogy pl. »Ön lopta-e el a tehenet?« mert 100 közül 99 esetben »nem«-el fog felelni a terhelt, már azért is, mert ekkor meg van győződve arról, hogy az ő bűnösségéről a csendőr még nincs tökéletesen meggyőződve.

A kikérdezésnél a bűncselekmény elkövetésének egyik részletébe kell átsapni s annak elkövetési módja felől kell kérdezősködni, mely esetben a terhelt azon hiszemben, hogy a csendőr az előzményeket már ismeri, nem csűr csavar, de a való igazat fogja előadni, pl. a terhelt mindjárt így kér-

dezendő: »Mikor a tehenet N. község felé vezette, találkozott-e Tóth Jánossal?« ha a terhelt igennel vagy nemmel felelt, úgy már következtetni lehet, hogy jóvá hagyja a csendőr azon föltevését, hogy ő a bűnös; míg ártatlansága, vagy konok tagadása esetén felelete így hangzanék: »Én a tehenet nem vittem el, kérdéses időben itt vagy ott voltam, mit igazolni tudok, Tóth Jánost nem ismerem«.

Az új bűnvádi perrendtartás nem kötelezi a terheltet a beismerésre, miért is azt kérészkölni nem szabad. Igérettel akkor erőszakolná ki a csendőr, ha pl. azt mondaná neki: »ha a cselekményt beismered, jó ebédet fogsz kapni«. Biztatás volna, ha mondaná: »csak mond meg, az a 7—8 nap, a mire bezárnak nem sok«. Ámitás volna, ha pl. mondaná neki: »ha beismered a gyilkosságot szabadon bocsájtalak« — ez azért ámitás, mert valótlan dolgot tartalmaz. Fenyegetés volna, ha azt mondaná: »Ha nem mondd meg, arczul ütlek«. Erőszak alatt bántalmazást, kényszer alatt éheztetést, szomjaztatást, vagy kinzást értünk.

Ha a csendőr a terheltet éjjel-nappal egy folytában kérdezné ki, ez esetben a terhelt esze kifáradván elkábulna s még ártatlansága esetén is ellentmondásokba keveredne.

Ha a csendőr vallomás kicsikarása végett bántalmaz, hivatalos hatalommal való visszaélés büntette miatt, hadtörvényszékileg lesz elítélve. Míg ha csupán terhelt rakoncátlan magaviselete miatt bántalmaz, büntetése fegyelmi úton történik. Ha a terhelt felelni

egyáltalában nem akarna, arra kell figyelmeztetni, hogy a nem felelés ártatlansága mellett nem szól, hanem ha érzi, hogy ártatlan, sorolja fel azon bizonyítékokat, a mikkel az beigazolható. Ha egyik terhelt a másiktól, vagy a tanuktól eltérőleg nyilatkozik, őket szembeállítani és állításukat szembe mondatni filos. Ha azonban a terheltet a bűncselekmény elkövetésekor egyik vagy másik tanu látta volna s azt mondaná, hogy a terhelt kinézésére emlékszik s ha látná, felismerné, így felismerés végett terhelttel szembesíthető. A terhelt elleni bizonyítékokat még akkor is meg kell szerezni, ha az bűnösségét beismerné, hogy netáni tagadása esetén a bíróságnál legyen ellene bizonyíték. Ha a terhelt összefüggéstelen beszédeiből, magatartásából s a tanuk állításából az tűnnék ki, hogy a terhelt elme-háborodott, az illetékes hatóságnak a leg-rövidebb uton erről jelentést kell tenni, hogy a terheltnek orvosi megfigyelése végett kórházba vagy elmeegógyintézetbe való szállítása iránt hatósági intézkedés tétessék. Mig a hatóság intézkedik, csak a bűnjeleket kell biztosítani s a bűncselekmény esetleges folytatását vagy ismétlését kell megakadályozni, a közveszélyes örültet a községi előljárásság által, vagy hozzátartozói révén őriztetni.

113. §.

Sértettet és tanut egy másik jelenlétében kikérdezni nem szabad, mert ezáltal a még ki nem hallgatott tanu is az előzőhöz

hasonlóan fog nyilatkozni, s esetleg oly dolgokat is elhallgat, mit ha egyedül lett volna kihallgatva, előadott volna.

Mint tanut nem szabad kikérdezni a papot arra, amit neki a gyónáskor meggyóntak, mivel az egyházi törvények megtiltják a papnak, hogy ezt elárulja. Ezért szenvedett halált Nepomuki szent János prágai püspök is, mert Ottokár cseh királynak nem akarta elmondani, hogy a királyné neki mit gyónt. Így tehát, ha egy gyilkossággal terhelt egyén meggyónt, a pap ki nem kérdezhető, vajjon az illető bűnösségét beismerte-e.

Ép így a védő ügyvéd sem kérdezhető ki arra nézve, mit neki védencze előadott; pl. ha valaki emberölést követett el s védő ügyvédet fogad, vagy pénze nem lévén melléje védő ügyvéd hivatalból kirendeltetik, a tettes beismerheti ügyvédje előtt bűnösségét, hogy az ügyvéd a tényállást megismerve a védelmet a bűnösség vagy ártatlansághoz mérten fejtsse ki; de a csendőr nincs jogosítva kikérdezni az ügyvédet arra nézve, vajjon védencze beismerte-e előtte bűnösségét, mert ha a kikérdezés szabad volna, ugy a védencz, vagy a gyónó sohem mondana igazat.

Postás, távirász, rendőr mint közszolgálatban levő egyének a foglalkozásuknál fogva megtudott szolgálati dolgokat, mint tanuk el nem árulhatják mindaddig, mig főnökük őket a titoktartás alól fel nem menti. Pl. a csendőr megtudja, hogy N. betörő egy ajánlott levelet adott fel a postára, a csendőr nem kérdezheti ki a postamestert,

hogy a levél kinek lett címezve, de ha ily adatra szüksége van, a posta és távirda igazgatóságtól az adatok szolgálati uton kérendők, mely azután utasíthatja a postamestert azok közlésére.

Fentiekre nézve azonban nem kell azt érteni, hogy ők mint tanuk egyáltalában ki nem kérdezhetők, mert ha ezek egy büncselekmény szemtanúi voltak, úgy mint tanuk kikérdezhetők.

Kikérdezhetők továbbá, de nem kötelesek tanuskodni a rokonok. Felmenő ágbeli rokonok a szülők és azok rokonai, lemenő ágbeli rokonok pedig a gyermekek s azok rokonai. Pl. ha Kis Péter lopást követ el s a lopott tárgyakat rokonához viszi, a rokon nem köteles tanuskodni amellet, hogy rokona mit hozott hozzájuk s egyáltalában volt-e náluk stb.

Ügyvéd, pl. ha egy férj feleségét megöli s kiderül, hogy ezek egyszer már válni akartak s a válópert N. ügyvéd indította meg, ekkor az ügyvéd ki nem kérdezhető, hogy miért akartak válni.

Közjegyző, pl. hagyatéki tárgyalásnál két testvér közül az egyik meg lett rövidítve, miáltal a megrövidített bosszut forral ellene s megöli. A közjegyző nem köteles előadni, hogy a hagyatéki tárgyalás alkalmával az egyik fél miáltal lett megrövidítve.

Orvos, pl. egy férj feleségét megöli, mert állítása szerint felesége leány korában gyermeket szült. A házi orvos és szülésznő nem kötelesek nyilatkozni arra nézve, vaj-

jon az illető nőt leánykorában, mint gyermekágyas nőt kezelték-e.

Gyógyszerész, pl. egy nő azzal van vádolva, hogy méhmagzatát elhajította, a gyógyszerész nem köteles tanuskodni, hogy mely orvos rendeletére és mily tartalmu gyógyszerek lettek az illető nőnek kiszolgáltatva.

Sebész, egy nemi betegségben operált egy férfit, ki nejét is megfertőzte s ki emiatt emberölés kísérletét követte el ellene. A sebész nem köteles tanuskodni arra nézve, vajjon nemi bajjal gyógyította-e az illető férfit.

Midőn ezen egyéneket a csendőr tanukul ki akarja kérdezni, figyelmeztetendők, hogy nem kötelesek tanuskodni s ha kijelentik, hogy nem akarnak tanuskodni, tényleg nem is hallgatandók ki.

A tanuk és sértettek sem erőszak, sem fenyegetéssel nem kényszeríthetők a vallomás tételre. Tanukat csak akkor lehet szembesíteni, ha pl. egyik azt mondja, ha látná, hát megismerné vajjon N. jelen volt-e mint tanu, midőn X. Y.-t megütötte; vagy ha látná, megismerné vajjon gyanusítottat látta-e, midőn a gyújtogatás színhelyéről futott.

117. §.

(Lásd az Ambrozy-féle tanulmányt.) Rövid magyarázata az alábbi:

Ügyészség alatt a törvényszékeknél működő vádhatóságot értjük, ennek tagjai az ügyész és alügyészek.

sített, vagy amennyiben semmiségi panasz jelentetett volna be, az elutasított volna.

3. A bíróság a büntettel terhelt egyén mellékbüntetéséül kimondhatja, hogy az illető azon helyről, mely nem illetőségi helye s a hol a büntettet elkövette, vagy egy bizonyos időre, vagy egyszer s mindenkorra eltávozni köteles, szóval az illetőt **kiutasítja.**

Vétség vagy kihágás esetében már csak a **rendőrhatóság** hozhat határozatot arra nézve, hogy az illető, mint a közbiztonságra veszélyes egyén a rendőrhatóság területéről, a mely nem illetékes tartózkodási helye, egy bizonyos időre, vagy egyszer s mindenkorra távol legyen, szóval az illetőt területéről **kitilthatja.** Pl. Báró Schönbergerné mint a közerkölcsiségre veszélyes nő az államrendőrség határozata alapján, mivel az illető nő székszárdi illetőségű Budapest területéről 10 év tartamára kitiltatott. Ha az ilyen kitiltott egyén ezen tilalmi időn belül a kitiltási helyre visszatérni szándékozik, azon hatóság engedélyre van szüksége, mely őt kitiltotta. Ily engedély nélküli visszatérés esetén az illető elfogandó

4. Valamely helyen való tartózkodásra utasítottak a feltételes szabadságra bocsátott fegyenczek, kiknek jó viseletük esetén büntetésük egy negyed részét elengedik s illetőségi helyükön való tartózkodásukat elrendelik. Továbbá a vizsgálat alatt levő s szabadlábbon hagyott vádlottak szintén a bíróság által utasíthatók, hogy bizonyos

alatt szabadlábbon hagyatott; nevezettnek kihallgatása után azonban a vádtanács úgy határozott, hogy vizsgálati fogságba helyeztessék, de mivel a neki küldött idézés azzal érkezett vissza, hogy nevezett elutazott, nevezett ellen elfogatási parancs bocsátatik ki azzal, hogy a hol találhatik ott azonnal letartóztassék.

Ha egy büntettel terhelt egyén tartózkodási helye ismeretlen, vagy mert az ellene tett bűnvádi eljárás alatt megszökött s így előzetes letartóztatásának szüksége fennáll, vagy ha hírlap útján eredmény nélkül idéztetett a bíróság által, végül ha letartóztatási helyéről megszökött, ellene a vádtanács, kivételesen a vizsgálóbíró, vagy a letartóztatási hely igazgatója (fegyházigazgató) nyomozólevelet bocsát ki, mely a Rendőri Közlönyben tétetik közzé. Pl. Kis Péter betöréses lopást követ el, de a cselekmény elkövetése után ismeretlen helyre megszökött, úgy hogy a csendőrőrs csak feljelentette, ez esetben a vádtanács a Rendőri Közlönyben személyleírásának s a vádbeli cselekmény megjelölésének közlése mellett elfogását elrendeli, azaz az illetőt körözi.

2. Letartóztatási hely, pl. a fogház, államfogház, börtön és fegyház. Pl. Kis Péter fegyencz a lipótvári fegyházból megszököik, miért is a fegyházigazgatóság által a Rendőri Közlönyben megjelenő és elfogását elrendelő körözüvény bocsátatik ki.

Jogerős ítélet az, mely ellen fellebezés nem történt vagy mely bár megfellebezett, de a legfelsőbb bíróság által megerő-

hát: az elfogás. Vádközlönyben az ítélet a fegyházban a bíróság által elfogásának parancsát a bíróság által utasítottak a feltételes szabadságra bocsátott fegyenczek, kiknek jó viseletük esetén büntetésük egy negyed részét elengedik s illetőségi helyükön való tartózkodásukat elrendelik. Továbbá a vizsgálat alatt levő s szabadlábbon hagyott vádlottak szintén a bíróság által utasíthatók, hogy bizonyos

+15 nap alatt

helységben tartózkodjanak, vagy megtilthatják nekik, hogy pl. oly helységbe, hol a tanuk vagy szakértők tartózkodnak ne menjenek; ha a tilalmat megszegik elfogandók, pl. Kis Péter emberöléssel vádolt egyénné a bíróság megtiltotta, hogy M. községbe, a hol az eset szemtanui tartózkodnak ne mehessen, ha e tilalom daczára a járőr az illetőt M. községben találja, úgy őt elfoghatja.

5. a) Tettenkapásnak azt kell tekinteni, ha valakit a csendőr vagy egy polgári egyén egy büntetlen, vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségen tetten ér, pl. Kis Péter Nagy Károlyt tetten éri, amint Tóth András öljából egy sertést akart elhajtani s az illetőt elfogja s az arra portyázó járőrnek átadja.

b) Ha egy bűncselekmény tettesét a csendőr egy szemtanu figyelmeztetésére a bűncselekmény elkövetése után a tett szinhelyétől bár még távolabb, de még az elidegenített tárgyak birtokában üldözés közben elfogja, pl. ha a járőr már az uton, midőn a sertést haza hajtja fogná el fenti sertéstolvajt a jelenvolt szemtanu figyelmeztetésére.

Szabadságvesztés alatt az elzárást értjük. Csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség: becsületsértés, régi kincs jogtalan elsajátítása stb. 2. 4438 B.t.h.

Ha vétségen éretik tetten valaki, s a tettes kiléte ismeretes s az elkövetett vétség csak pénzbüntetéssel büntetendő, úgy ez elfogásra okot nem képez.

VI. Ezen pont értelmében akkor lehet valakit elfogni, ha az illető büntetettel, vagy pedig olyan vétséggel gyanusittatik nyomtétatosan, mely szabadságvesztéssel büntetetik, s azonkívül azon körülmények is fenforognak, a melyek a—i) pontokban vannak meghatározva:

a) ezen pontban felsorolt bűncselekmények, melyekhez még a **felségsértés** is tartozik, általában azok, melyek 5 éven felüli szabadság vesztéssel büntetettévé, a terhelt elfogását azért teszik szükségessé, mivel nyomós a gyanu, hogy akire ily súlyos büntetés vár, az szabadlábbon hagyatva vagy megszökik, vagy legalább mindent elfog követni, hogy az ellene folyamatba tett vizsgálat eredményét meghiusítsa. Ezen pont értelmében történne az elfogás, ha pl. a járőr M. községbe érve megtudná, hogy ott gyilkosság történt; a járőr a tettest bárki is legyen az, már csak azért is, mert az a) pontban felsorolt cselekmények egyikevel terheltetik, elfogja.

b) **Megszökik az, ki** rendes tartózkodási helyét ~~minden bejelentés nélkül~~ elhagyja s esetleg álnév, vagy álöltözetben vagy másként átalakulva, más helyen mint illetőségi helyén bujkál; **megszökési előkészületeket** pedig az tesz, ki vagyonát ~~ittsában~~ eladja, utlevelet vált, el nem adott holmiját összecsomagolja. Amerikába hajójegyet szerez stb. **Elrejtőzik az, ki** pl. pinczébe, padlásra, verembe, szénakazalba, ólba, erdőbe vagy nádasba rejtőzik, hogy keresés esetén fel ne találják. Ezen pont

értelmében történik az elfogás, ha Kis János lopás elkövetésével terheltetvén, tettes a nála tartott házkutatás alkalmával a pinczében egy hordó alá bujva találtatik; vagy Tóth Gergely községi pénztáros sikkasztással terheltetvén, az oderbergi vonalon rongyszedő zsidónak öltözve a határon átszökni szándékozik. *mi a bűnjel?*

el c) **A bűnjelt elrejteni akarja az**, a ki pl. véres ruháit elássa, vagy szalma közé eldugja, a véres kést ~~lelbe~~ vagy vízbe dobja; **a bűnjelt megsemmisíteni akarja az**, a ki a járőr megpillantásakor a lopott ruhaneműt az égő kemenczébe akarja bedobni. **A bűnjelt magától eldobni igyekszik az**, a ki mielőtt megmotoztatott volna, pl. a nála levő hamis pénzt észrevétlen a földre csusztatja, vagy egy összegyöngyölt papirossal szemét közé dobja, vagy a folyóba dob egy álkulcsot, hogy az nála feltalálható ne legyen. **A bűncselekmény nyomait megsemmisíteni akarja az**, a ki a tett színhelyén levő lábnyomokat szétgereblyéli, deszkával leütögeti, vagy szertesztét tapossa, véres kéznyomait az ablakról lemossa, véres ruháit kímossa stb.

Megváltoztatja a nyomokat az, ki lábnyomait egy felhuzott nagyobb csizmával nagyobbra tapossa, vagy egyszersmind más irányban tapossa ki, mint a mely irányba vezetnek; ha nála levő fejsze nyelére egy nagyobb, vagy kisebb fejsze fejet illeszt; egy a golyó által okozott nyílást megnagyobbít stb. **Tettestársát, orgazdát stb. hamis vallomás tételre bírni igyek-**

levélben **szik azon tettes, ki annak pénzt ígér, vagy megfenyegeti, hogy megöli, vagy felgyújtja ha ellene mer vallani.** Ezen pont értelmében lenne elfogandó, pl. **aki okirathamisítással vádoltatván**, tettestársát levélben megfenyegeti, hogy ha nem azt fogja a bíróság előtt mondani, hogy a váltóra irt név valódi, hanem azt, hogy hamis, ugy a nála hizlalásban levő disznait mind lebunkozza. A tettestárs által a járőrnek felmutatott ezen levél alapján, tettes elfogandó.

d) **A megkísérlett büntetendő cselekményt végrehajtani akarja az**, a ki pl. valakire ráfogta a fegyverét, hogy lelőjje, de az illető lakásába bemenekült, s a tettes nevezetnek kertjében lesbe állt azzal hogy ha haragosa kijön, lelövi. **Más büntetendő cselekmény elkövetésével fenyegetődik az**, akinek pl. haragosa lelövése nem sikerült, s azzal fenyegetődik, hogy majd iskolából hazajövő gyermekének kezét eltöri. Ezen pont értelmében volna elfogandó pl. azon egyén, a ki nagyon rongálással van terhelve s azonkívül még ugyanazon károsnak vagyonát tovább akarja rongálni, vagy a károst meg is akarja ölni vagy felakarja gyújtani, mely cselekmény különösen a szolgálatból elbocsájtott cselédek által szokott elkövetettni; az elfogás foganatosítandó, ha a tettes oly konokul ragaszkodik szándékához, hogy sem intéssel, sem hozzátartozóival való felügyelésével nem lehet őt szándékától eltéríteni.

e) **Csavargó az**, ki rendes lakással és foglalkozással nem bír, hanem foglalkozás

nélkül munkakeresés ürügye alatt községről községre kóborol, de munkát sehol sem vállal, miért is feltehető róla, hogy lopásból vagy koldulásból él; ilyenek az ugynevezett vándorlók, vándor cigányok, kóbor kéjnök stb. A rendes foglalkozás hiányáról a cseléd vagy munkakönyvből lehet meggyőződni, ha abba már néhány hónap óta teljesített szolgálat nincs igazolva. Ezen pont alapján történnék az elfogás ha pl. egy csavargó a községben lopás vétségét követné el.

f) **Rovott előéletű egyén az**, a ki már több ízben büntetve volt, avagy bár egy ízben, de súlyos cselekményért pl. gyilkosságért vagy betörésért. Pl. ha valaki 3 év előtt sertés lopásért, 2 év előtt utonállásért, mult évben pedig rablás kísérletért volt büntetve. **Szokásos büntetett** az, ki már több ízben büntetendő cselekményt követett el s ezért habár csak egyszer is összbüntetéssel büntetve volt, de büntetése kiállása után nem tért a jó útra, hanem továbbra is csak azon bűncselekményeket követte el, a melyeket megszokott volt. Ilyenek tehát a vásári tolvajok, a zsebmetszők, a lótolvajok, a vérengző verekedők, a baromfi tolvajok, vagy oly egyének, a kik általában csakis kizárólag bűncselekménnyel foglalkoznak, a melyenek a haramiák, szegénylegények, futóbetyárok, rablók, utonállók stb. A csendőrség előtt ezek annyiban ismereteseek, amennyiben a jegyzék könyvecskébe bejegyezve ezek neveit egyik csendőr a másokra hagyja.

írók határozatában a rendőrség felügyeletét elrendelték.

Rendőri felügyelet alatt azon egyén áll, ~~ki~~ büntetendő cselekmények elkövetését rábizonyítani nem sikerült ugyan, de nyomós a gyanu, hogy azokat rendszeresen űzi s így vagy a rendőrhatalóság helyezi őt felügyelet alá, vagy a csendőrség saját kezdeményezéséből ügyel rá, mint gyanus egyénre. De az utóbbiak, kiknek rendőri felügyeletére hatósági végzés nem adatott ki, büntett vagy vétség esetén, ha egyébként elfogásuk nem szükséges, még nem foghatók el. A rendőri felügyelet alá helyezett egyének a csendőr jegyzékkönyvecskéjébe vannak előjegyezve; ide tartoznak a feltételesen szabadságolt fegyenczek is, pl. a határszéli rendőrkapitányság előtt X. egyén azzal válik gyanussá, hogy leánykereskedéssel foglalkozik, még ugyan eddig rábizonyítani nem sikerült, de rendőri felügyelet alá helyezi s erről az őrsőt értesíti; ilyennek minden lépését a járőr megfigyelni tartozik, besugói által megfigyelteti s, ha ilyenre egy leánynak, külföldre való szállítása végett történt megvásárlása kiderülne, ugy azonnal elfogandó.

g) **Kilétét és személyazonosságát igazolni nem tudja az**, kinél sem okmányok nincsenek, mint pl. utlevél, arczképes igazolvány, cselédkönyv, munkakönyv, igazolványi jegy stb., amelyből személyazonossága vagy kiléte megállapítható lenne, sem a legközelebbi községben nincs senki, ki mint szavahihető ember őt ismerné, hogy kicsoda. **Személyazonosságát illetve kilétének igazolását megtagadja az**,

ki a csendőr felszólítására nevét, állását és lakhelyét meg nem mondja, hanem legfeljebb hamis nevet vagy állást mond be, vagy futásnak ered. **A személyazonosságot** hacsak az illető hiteles okmányokkal nem rendelkezik, **mindig a községházán kell megállapítani**, pl. X. községben a járőr lopás vétségével gyanúsít egy egyént, ki felszólításra nevét, állását és lakhelyét megmondani nem akarja; az illető elfogandó.

h) **A csendőrt hivatalos eljárása közben bántalmazza az**, ki a csendőrt, midőn az szolgálatilag fellép, megüti, megvágja vagy megsebesíti. Pl. Kis Péter lopás vétségével lévén gyanúsítva, midőn a járőr nála házkutatást tart, a járőrvezetőt mellbe löki. **Veszélyes fenyegetés** pedig az, midőn valaki olyan támadó mozdulatot tesz a csendőr ellen, a melyből azt lehet következtetni, hogy a csendőr testi megsértése, vagy bántalmazása azonnal be fog következni. Pl. Kis Péter lopás vétségével gyanúsított egyén személymotozásakor a kezében tartott botot ütésre emeli a járőr ellen; ezen egyén akár történt ellene fegyverhasználat, akár nem, elfogandó és beki-sérendő.

i) **Közbotrányt okozó cselekmény** az erőszakos nemi közösülés, megfertőzés, szemérem elleni erőszak, természet elleni fajtalanság nyilvános helyeken, fajtalanságot tartalmazó képes ábrázolat nyilvános árulása vagy kiállítása, nyilvános helyen való vizelés, a szeméremtest kivételével és muto-

gatasával, nyílt és nyilvános helyen való közösülés, vallásháborítás, lelkész bántalmazása stb. Ha ezen cselekményekkel az illetők **figyelmeztetésre felhagyni nem akarnak**, ugy elfogandók. Pl. Kis Péter buzaszentelési körmenet alkalmával Istent káromló szavakkal a lelkésznek neki ront, s ezen cselekményével a vallásos szertartást megzavarja; ha a járőr felszólítására rendetlenségével fel nem hagy, ugy elfogandó.

VII. Oly természetű **kihágások**, melyek **közbotrányt idéznek elő a következők**: 1. Botrányos részegség a templomban, körmenetek alkalmával; istenkáromlás ily helyeken s alkalommal; nyilvános helyen való verekedés; nyilvános helyen öltözet nélküli fürdés; botrányos állatkinzás, kéjvelés nyilvános helyen; kéjnő szeméremtelen magaviselete. Pl. Kis Péter részeg állapotban jön ki a korcsmából, a járókelőkbe beleköt, sőt még tettelegességre is vetemedik s garázda magaviseletét sem hozzátartozói, sem pedig esetleg jelen volt községi közegekkel való hazakisérésével megszüntetni nem lehet, nevezett elfogandó.

2. **Ki a kihágást a csendőr intésére is folytatja, következő**: pl. valaki tiltott fákyásmenetnél a járőr felszólítására a fákyát el nem oltja; csoportosulás, zavargás esetén a rend fentartását gyakorló járőrnek nem engedelmeskedik; ki tiltott szerencsejátékkal fel nem hagy s az elkobzott kártyák helyett ujakat vesz elő, hogy azzal tovább játszó.

Ha bár a szemérem elleni cselekmények az elfogandó, azért itt jó a felszólítás

nyel mint büntetés okot képezhet -
és mert magán indítvány nélkül csak
a botrány fenntartása által kell előzemi

3. **A járőrnek a kihágás tettese ellenszegül**, ha valaki kihágáson tetten éretvén, eközben a csendőrt szuronyát megfogja; szerencsejáték üzésnél a járőrt a játékszobába beereszteni nem akarja, a kártya, mint bűnjel őrizetbe vételét tettelesen megakadályozza; elővezettetése alkalmával a kijelölt utírányon menni nem akar s leül, lefekszik vagy megáll. Ezen pont értelmében bántalmazza a csendőrt az, ki azt megüti, megdobja s megszurja valamely kihágáson való tettenérése alkalmával. Pl. az egyik ferbli játékos a kártya elkobzásakor a járőrt arculüti.

4. **A járőr felszólítására magát igazolni nem tudja**, pl. egy orvadászaton tettenért egyén, kinél sem vadászjegy, sem semmiféle igazoló okmány nincsen s a járőr sem ismervén őt, a közelben sincs oly hitelt érdemlő tanu, ki nevét, állását vagy lakhelyét megmondhatná. **Igazolását megtagadja az**, a ki pl. ilyenkor nevét, állását vagy lakhelyét be nem mondja, vagy elfut.

VIII. 1. **Tiltott mesterséget üzők** az engedély nélküli lóherélők, kuruzslók, álomfejtők, jóslók, szellemidézők, kártyavetők, pl. a járőr egy kártyavető cigányasszony tetten ért, midőn pénzért jósol egy tudatlan paraszt asszonynak. Tiltott mesterség továbbá a leánykereskedés is, ezek elkövetői ugyanis olyan egyének, kik hazánkból külföldi háremek, vagy bordélyházak részére leányokat vásárolnak. **Kuruzsló az**, ki hatósági jogosítvány nélkül orvosi, fogorvosi, sebészi

vagy gyógyszerészi teendőket végez. **Álomfejtő**, ki az álmodott álmából pénzért a jövődőt megmondja. **Jósló** a cigányasszony, ki a tenyérből vagy kártyából pénzért kiolvassa mások sorsát, vagy hogy ki meddig fog élni. **Szellemidéző** (spiritista), ki elhalt egyéneket pénzért bemutat. **Tiltott játék** azon szerencsejáték, a hol a nyereség vagy veszteség a pusztán véletlentől függ, ilyenek a kis lutri, a nem engedélyezett totolizátor lóversenyeken, s az ugynevezett zugkönyvesek lóversenyeken, kik hatósági engedély nélkül a versenylovakra fogadásokat fogadnak el s nyereség esetén osztalékot fizetnek. **Koczkajáték**, mely két 6 oldalú számozott koczkából áll. A **rulette játék** hol fehér és vörös golyók pörgettyű segítségével egy dobban elgurítatnak s mely számon a golyó megáll, az a nyerő szám. **Kártyán szerencsejáték** a ferbli, makaó, huszoney. Foglalkozás alatt kenyérkereset értendő.

2. Csoportosan, fegyveresen csavarognak a vándorczigányok, ha náluk fegyverek vannak; utonállók, haramiák, szegénylegények, futóbetyárok. Fegyver a nagyobb kés vagy löfegyver, a lopásra alkalmas eszköz a véső, reszelő, feszítő vas, kötélhágcsó stb. Pl. a járőr portyázáskor egy cigány karavánnal találkozik, kiknek megmotozásánál forgópisztolyokat talál.

3. Házalni csak hatósági engedély mellett szabad. A házaló könyv a községi előljárásnál láttamozandó, ha tehát pl. egy házaló házalási engedély nélkül vagy az engedélyezett időn túl házal, elfogandó.

4. Ezen eset akkor fordulhat elő, ha pl. egy egyén éjjel egy magtár közelében feszítő vassal, egy zsákkal s forgópisztolyal meghuzódva találtatik.

5. Koldusok, csavargók, kóborczigányok s gyanus egyének megmolozásakor gyakran találtnak oly tárgyak, melyeket az illető törvényes uton nem szerezhetett, pl. egy cigánynál egy aranyórát, gyémánt gyűrűt, vagy uj lakkcipőt talál a csendőr s feltehető róluk, hogy azt lopta, vagy mint orgazda olcsó pénzen jutott hozzá. Ilyen tárgy törvényszerű birhatása iránt alapos kétség forog fenn, ha pl. egy egész fiatal ember mellén egy hadi érmet látnak, itt alaposan feltehető, hogy annak használatára jogosítva nincs az illető.

IX. a) Idegen illetőségű koldusok azok, a kik nem illetőségű helyükön, hanem más községben koldulnak. Koldus az, ki nyilvános helyen, mint utcán, tereken, vendéglőben, kávéházban alamizsnát kéreget. Könyöradományokat gyűjtő egyének azok, kik szerencsétlenek vagy túlzakárosultak javára, vagy pl. jótékony célra, iskola építésre adományokat gyűjtenek. Ezen gyűjtéshez, ha csak egy városra szól az, városi, ha egy megyére alispáni, ha egész országra, ugy belügyminiszteri engedély szükséges. Ezen belügyminiszteri engedélyt az alispáni hivatal a gyűjtőkönyvbe bevezeti, s aláírásával és pecsétjével megerősíti. A gyűjtőkönyvbe a gyűjtő személyleírása is be van vezetve. A kinek ilyen engedélye nincs, vagy a gyűjtési határidőt áthágja, az elővezetendő.

b) **Munkakerülő csavargók**, a szolgálat nélkül álló napszámosok, cselédek és munkások, kik munkakönyvvel vagy anélkül járnak községről-községre, munkát nem vállalnak s nem tudják kimutatni, hogy miből tartják fenn magukat.

c) **Bohócok azok**, a kik nevetséges öltözet és kinézéssel, tréfás magatartásukkal és élceikkel pénzért mulattatják a közönséget különösen czirkuszokban. **Mutatványosok** a műlovasok (czirkusz), kötél-tánczosok, majmosok, panorama és állatsereget tulajdonosok; **utcai zenészek** a kintornások, oláh dudások, cseh muzsikuskok; **korcsmai zenészek** a muzsikuskok cigányok, orfeumi daltársulatok. Mindezek csak engedéllyel játszhatnak, mit a közigazgatási hatóság ad nekik, de ha ezek az engedély mellett is rendetlenül viselkednek, pl. a nőtagok kéjelegnek, a férfi tagok részegeskedve botrányt okoznak vagy verekszenek, szóval ha csak kihágást követnek is el, elővezetendők; pl. ha egy kintornás egy hatósági hirdetményt a falról leszakít.

d) **Utlevél** a külföldi utazásra szóló engedély, melyet az alispáni hivatal, törvényhatósági joggal felruházott városokban ~~annak polgármestere~~, avagy a belügyminiszter állít ki. Belföldi utazásra nem kell utlevél, de egyéb igazoló okmány sem. Személy igazolás céljából azonban ajánlatosak az igazoló jegyek, munka-, cselédkönyv, községi bizonyítvány, arczképes igazolvány. Ezen igazolványok azonban ne legyenek hamisak, mert ha rajtuk a személyleírás a

utlevél megerősítésére a személyleírás és az igazoló jegyek aláírása magának személyi igazolványban adnak utat.

kinézéssel nem egyező vagy vakarás, javítás észlelhető rajtuk, úgy tulajdonosuk elővezetendő. **Hatóság félrevezetése végett álnevet használnak az ugynevezett szélhámosok vagy iparlovagok,** a kik vendéglőkben a vendéglőkönyvbe, vagy a bejelentő ivre hamis nevet irnak; avagy a rendőri közegnek más nevet mondanak, mint a hogy hívják őket. **Zsarolás céljából álnevet használ az,** a ki pl. polgári ruhája daczára magát pénzügyőrnek adja ki, s a pinczértől, ki neki önkészítette szivarkákat hoz feljelentéssel való fenyegetés mellett 20 koronát csal ki. **Más hamis körülményeket ad elő az,** a ki pl. egy kereskedőnek elmondja, hogy ő X. vidéki földbirtokos fia, s ilyen czimen attól nagyobb mennyiségű árukat hitelbe vesz át. Vagy a ki magát, mint Strasnoff Zágrábban, ministeri kiküldöttnek adja ki, s a hiszékeny emberektől pénzt csal ki. **Áruhában jár az,** a ki mint férfi női ruhában, vagy nő férfi ruhában, ur paraszt ruhában, paraszt uri ruhában jár, vendéghaját, álbajuszt, álszakállt hord vagy a meglevőt más színűre festi be; miután ezeknek célja a hatóság vagy közönség félrevezetése, kilétük s átalakulásuk okának megállapítása végett elővezetendők.

e) **Katonai ruhát** csak tényleges tiszti és legénységnek, vagy fegyvergyakorlatra behívott tartalékos vagy póttartalékosoknak s a nyugdíjas tiszteknek szabad viselni. Tartalékos tiszteknek kiváló ünnepélyek vagy magasrangúak előtti bemutatkozások

nál az egyenruha viselése meg van engedve.

Közhivatalnok a postás, pénzügyőr, rendőr stb. Ezen pont értelmében volna elővezetendő az, a ki pl. mint borbélysegéd hadnagyi ruhában járna.

f) **Fentieknek üzletszerűleg lakást adnak** a lebuajok, csárdák, korcsmák tulajdonosai, kik jó pénzért szállást adnak nekik, őket a hatóságnak be nem jelentik, keresésükkor elfejtik, vagy megszöktetik, pl. midőn a járór ilyen egyének kutatása végett a korcsma egyik ajtaján bemegy, addig a korcsmáros a másik ajtón ezeket megszökteti; az ilyen korcsmáros elővezetendő.

g) **Vannak szülők,** kik szegénysorsukon úgy akarnak segíteni, hogy 12 éven aluli gyermekeiket koldulni küldik, hogy az összegyűlt pénzből éljenek. Pl. a cigány, a ki a purdját a kocsi után szalasztja, hogy pénzt kérjen. **Koldulásra tanít az,** a ki másnak megmutatja, hogyan kell a süket-néma avagy a béna szerepét játszani. **Csavarásra buzdít az,** a ki pl. egy szembejövő köszörüst rábeszél, hogy tartson vele és csavarogjanak együtt. **Koldulás eredményébe részt vesz,** pl. az a szülő vagy szomszéd, a ki a gyermekek által összekoldult pénz vagy élelmiszerben osztozkodik.

h) Ezen eset akkor fordul elő, ha valaki a csendőrt szolgálatteljesítés közben tetves, rongyosnak elnevezi, Istenét káromolja s mindezekkel a csendőr másodszori felszólítására sem hagy fel. Szolgálaton kívül történt sértegetéskor, pl. korcsmai összeszólakozásnál a tetves nem vezethető elő.

Financz
zsarolás
bol.

szolgálaton kívüli viszonyban lévő hivatalos tiszti is bármikor viselhet egyenruhát.
Az állam birtokában vannak katonai öltözéket viselő vezetői személyek.

A sértegetésért csak elvehető, míg a katonai or. fegyverrel háríthatja

16 éves kor alatt nem lehet a hatóság előtt a hivatalos öltözékben járni.
A hatóság előtt a hivatalos öltözékben járni tilos.
A hatóság előtt a hivatalos öltözékben járni tilos.

120. §.

Hogy mikor kaphat valaki tetten, az a szolgálati utasítás 117. §. V. pontjából tűnik ki. Annak tehát, kit a csendőr pl. pénzhamisításon tetten ért, a házát átkutathatja; vagy ha a ház nem az övé volna, hanem annak egy részét csak bérelné, ugy ezen bérelt lakást, valamint a hozzátartozó kamrárt, pinczét, istállót, padlást, szóval a mellékhelyiségeket is, a mik ezen bérelt lakáshoz tartoznak, hogy pl. a pénzhamisításhoz használt eszközöket, azokból előkerítse. Ha a tettes nem a saját házában követne el a bűncselekményt, hanem másnak házában, pl. lopásnál a káros házában bujdosna, ugy a járőr ezen káros házát átkutathatná a hozzátartozó mellékhelyiségekkel, hogy ott vagy a tettest fedezze fel, vagy a bűnjeleket kerítse elő. Nem a terhelt, hanem más házát még ekkor is átkutathatja a járőr, ha 1. a fogoly a csendőrség elől megszökött s valahová bemenekült, így annak előkerítése végett, azon helyet, ahova bemenekült az összes mellékhelyiségeivel együtt átkutathatja; pl. Kolompár János cigányt lopásért elfogta a járőr, de kísérés közben az egy ház kapuján beugrott, ez esetben ezen ház összes helyiségei átkutathatók.

2. Ha a járőr segélykiáltásokat hall egy házból, ugy akár éjjel, akár nappal oda bemehet s azt átkutathatja, hogy meggyőződjenek, hogy mi okból s ki kiabált segítségért, hogy a netalán elkövetni szándékol bűncselekményt megakadályozza, a rablót, tolvajt vagy gyilkost elfogja.

3. Átkutatható annak a háza, vagy lakása, ki a járőrt házkutatás végett behívta, pl. egy özvegy asszonynak a cselédje lélek szakadva jelenti, hogy a padláson egy tolvajt lát meglapulva, miután az özvegy asszony a tolvajt elfogni nem meri a járőrt hívja elő, hogy az kutassa át a házat s fogja el a tolvajt. Vagy pl. egy hosszabb ideig távol volt házi ur észreveszi, hogy sok mindene hiányzik s ezen tárgyak ellopásával házmesterét gyanúsítja s előszólítja a járőrt, ki ekkor jogosult a házmester lakását, mely fölött a házi ur rendelkezik fenti czélból átkutatni.

4. Hogy ki áll rendőri felügyelet alatt s ki a szokásos büntettes, azt a 117. §-nál mondtuk.

Elővezetése annak van elrendelve, a ki pl. lopással terheltetvén a vizsgálóbírónak idézésére meg nem jelent. Elfogása volna elrendelve, pl. egy szökésben levő terheltnek. A járőr tehát ezek feltalálása végett azon helyiségeket, a hol gondolja, hogy fentiek rejtőznek, átkutathatja. Korcsma alatt azon nyilvános helyiséget kell érteni, a hol szeszest italt lehet kapni és elfogyasztani, ennek helyisége az ivó, a kimérő helyiség, a vendégszobák stb. Csárda alatt vagy községeknek kívül, vagy utszélén, vagy egy puszán rendszerint egyedül álló korcsma értetik. Kéjház a bordélyház, a hol kéjnek pénzért bárkivel közösnélnek. Nyilvános hely az, hova bárki is bemehet. Közönségnek nyitva álló hely azon magánhelyiség is, melybe pl. tiltott szerencsejáték üzése végett

bárki is bemehet. Pl. Tóth Jánosnak van egy magánháza, a hová a falu népe minden előleges bejelentés, meghívás, vagy bevezetés nélkül bemehet hazárd kártyajáték végett. Ide tartoznak továbbá azon lebujok, vagy orgazdák, bűnpártolók házai is, hová az utonállók, zsebmetszők, csirkefogók, tolvajok behúzódnak s elrejtőznek a hatóság szeme elől. Ezekbe nem csak a büntett és vétség, hanem még a kihágás tettesének, pl. egy csavargónak, vagy koldusnak felfedezése s őrizetbe vétele végett is bemehet a járőr s azt átkutatathatja. Ezen helyiségektől különbözik a magánház, amelybe pl. ha egy éjjeli csendháborításon tetten ért egyén bemene-kül, a mennyiben még elfogva nem volna, őrizetbe vétele végett a járőr be nem mehet, legfeljebb a lakás tulajdonosának engedélye mellett. Ilyenek továbbá a kaszinók, olvasó- és társas-körök, melyek a belügy-minister által jóváhagyott alapszabályokkal bírnak s melyekbe csakis a tagok jogosultak bemenni. Ezekbe a járőr kihágás esetében, ha megtudná pl. hogy ott ferbliznek, be nem mehet; büntett vagy vétség esetében pedig csakis a fennebb említett esetekben, vagyis akkor, midőn bármely magánházba is jogosult volna bemenni.

121. §.

Ha a házzal rendelkező kívánná, hogy a cselédjei s házmestere lakása átkutatassék, hogy nincs-e náluk azon holmi, mi a lakásáról hiányzik, de a késedelem nem jár veszélylyel, azaz sem a gyanusítottak meg-

*Itt hertan... az a...
es a...
hacat...*

szökésétől, sem a veszendőbe ment tárgy megsemmisítésétől vagy elrejtésétől tartani nem lehet, úgy noha a járőr hatósági intézkedés nélkül is tarthatna házkutatást, nem teljesíti azt, hanem az illetékes hatóság, járásbiróság, vagy főszolgabíró intézkedését kéri ki a házkutatás foganatosítására. Pl. egy földesur azzal gyanusltja kertészét, hogy több ruhaneműjét ellopta, azonban a kertész déli növények bevásárlása végett mintegy 10 napi időtartamra Olaszországba utazott s lakása zárva van; miután itt a késedelem nem jár veszélylyel, a járőr nyomban nem tart itt házkutatást, hanem a hatóságnak jelenti be az esetet s annak intézkedését kéri ki a házkutatásra nézve. A járőr tehát csak akkor tarthat házkutatást, ha a késedelem veszélylyel jár, azaz míg a hatóság intézkedik a büntett, vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétséggel nem pedig csupán kihágással terhelt egyén megszökhetnék, vagy a keresett tárgy elrejtetik, vagy megsemmisítettik, vagy megváltoztathatik. Ha tehát a terhelt, — érte a büntettest vagy vétkest, — vagy pedig büntett-vétségből származó bűnjelek feltalálása sejthető valahol s a késedelem veszélylyel jár, mi mindenkor pontosan megfontolandó, a járőr hatósági engedély nélkül is, azaz önállóan tarthat házkutatást. Így a késedelem veszélylyel járna, pl. ha tanuk állítanak, hogy látták, a mint Kis Péter a lopás elkövetése idejében az uradalmi kastélyból batyuval a hóna alatt a kertek aljában meglapulva házába hátulról

beosont, s ez ügyben való megjelenésekor a járőr észlelné, hogy gyanúsított a lovat befogva, szekérével együtt, mely különféle holmival van megrakva, vásárra indul. Itt ugyanis attól kellene tartani, hogy míg a hatóság intézkedik a házkutatás megtartás iránt, addig a lopott tárgyakon a terhelt túlad. Ily esetben a járőr a 114. §. alapján két községi közeget vegyen maga mellé, s azok jelenlétében kutassa át az illető helyiségeit. Ha a késedelem nem járna veszélylyel, azaz pl. egy a járőr által nyomon üldözött egyén, egy a város belterületén álló, de magános házba menekülne be, melynek csak egyetlen kijáratra volna, az ajtón és ablakon pedig vasrácsok volnának, vagy az illető hely, pl. egy templom volna, a melynek csak egyetlen ki és bejárata van, ugy a járőr ezen helyiségeknek azonnali átkutatásához nem foghatna, hanem csupán azért, hogy az üldözött egyén meg ne szökjék a kijáratához felállana s egyuttal a városi rendőrkapitányi hivatalt az illető ház, illetve templom átkutatathatása végett s e célból szükséges intézkedések megtétele céljából értesitené, pl. egy rendőr által; vagy ha a járőr két tagból állana, ugy a járőr egyik tagja által. Addig is, míg a rendőrhatalóság intézkednék, ha valaki ezen házból vagy templomból egy olyan terjedelmű batyuval jönne ki, mint a melyet az üldözött egyén az említett helyiségbe magával vitt, ugy a kijáratnál őrt álló járőr ezen körülményre a netán közellévő tanuk figyelmeztetését felhívja

s ezen egyént batyujával együtt feltartóztatja mindaddig, míg a rendőrhatalóság ezen helyiség átkutatása iránt nem intézkedik. Ugyanis ezen esetben is egy időbe kerül a járőrnek, akár az önálló házkutatáshoz szükséges két községi közeget hivatja elő, akár a rendőrhatalóságot értesíti, mely ott helyben van a házkutatás megtartása iránti intézkedés végett. Ha azonban a késedelem veszélylyel járna, azaz a rendőrhatalóság főnökei vagy tagjai távol volnának, s az időt halasztani nem lehetne, a főszolgabírói járás székhelyén s nem városban két községi előjárósági tag, városban pedig két rendőri közeg hivandó elő, s a házkutatás azok jelenlétében tartandó meg.

123. §.

Az elfogott, elfogandó vagy elővezetendő egyént a járőr két tanu jelenlétében megmozdítani tartozik. A személymozozás abban áll, hogy a járőr az illetőnek ruháit levetkőztetés, a zsebek kiforgatása, a bélés megvizsgálása, a cipő vagy csizma lehuzása és kirázása utján meggyőződik, nincs-e azokban bűnjel, lopott tárgy, szökés elősegítésére, ellenszegülésre alkalmas eszköz, mint paprika, vitriol, vagy kés, tör, forgópisztoly stb. A két tanu, kik a ház és személymozozásnál jelen legyenek, vagy a bíró, vagy a törvénybíró, rendőr, éjjeli őr, avagy esküdtek lehetnek. Ennek fogatosítása előtt az illető felszólítandó, hogy a keresett személyt vagy tárgyat adja elő, mit ha ez megtesz, ugy a kutatás mellőzendő, ha

ségi előjárásánál. Őrizetbe vett bűnjel pénzt nem postautalványon, de pénzeslevélben kell a hatósághoz beküldeni.

124. §.

A ház- és személymótozás az illetékes hatóságnak mindenkor a következőkben jelentendő be: Pl. folyó hó 13-án Szilincsen Nagy Jánns házában lopás büntetettnek gyanuja miatt N. N. járór Tóth Endre és Kis Péter ottani esküdtek jelenlétében házkutatást foganatosított, mely alkalommal terhelt lakószobái, konyhája, kamrája, ruhaszekrénye, valamint az ebben levő ruhái átkutattak, fekete mellényének zsebében a lopott aranyóra meg is találtott, őrizetbe vétetett s a tisztelt Czimnek beszolgáltatik.

Ha egyéb tárgyak is őrizetbe vétettek volna, azok oly részletesen jelentendők be, hogy akárhány hasonló tárgy is mutattnék elő, azokkal nem volna összetéveszthető. Pl. egy barna téli kabát, fekete prémgallérral, bal ujján a könyökön fekete foltal, hogy ezen kabát azonos a károstól ellopott kabáttal, az kitűnik onnan, hogy a kabát ujjának foltja egy régi téli nadrágból való, melyet a káros a járórnek önként átadott, ami szintén beszolgáltatik; ezen terhelnél talált kabát a kamrában a mestergerenda mögött Kis Péter esküdt által lett a kutatáskor feltalálva. Ha a kutatásnál járór tanut nem szerezhet, úgy ez is bejelentendő; pl. a járór N. országoton Nagy Péter csavargót elfogta s őt nyomban megmótozva, kabátja zsebében hamis 20 koro-

nást talált. A mótozásnál, miután a határban eszközöltetett az, tanu nem volt jelen. Az őrizetbe veendő tárgyak jelei lehetnek a szám és betű jelzések, monogrammok fehéreneműben, ruha, óra, és ékszereken; iktatószámok az iratokon, papírpénzen a sorszám, ruhákon a foltok, a szín, a hiányosság, bélés és gallér minősége stb.

125. §.

Bűnjel az, amivel a bűncselekmény pl. feltörés eszközöltetett, pl. feszítővas, vagy a mit a tettes a helyszínén hátrahagyott. A bűncselekménnyel összefüggésben álló tárgyak pl. egy bűnrészesnek irt levél, vagy a lopott gabona. Ha ezeket a csendőr a tett színhelyen, vagy a ház, vagy személymótozásnál a terhelt, vagy a bűnrészesnél találja, úgy őrizetbe veheti őket. Másnál levő ilyen tárgyak, csak akkor vehetők őrizet alá, ha azt az illető a csendőrnek önként átadja, pl. a tettes fényképét, mint nyomravezető tárgyat egy tanu a csendőrnek önként átadta. Vagy egy véres baltát ad át valaki a járórnek, mit a tettes a kerjébe beledobott. De pl. nincs joga őrizetbe venni egy lopott, de valaki által jóhiszeműleg megvett tárgyat, mert ennek lefoglalásához a bíróság írásbeli határozata szükséges; ezt tehát a jóhiszemű vevőnél a csendőr mintegy csak letiltja s a bíróságnak lefoglalás végett bejelenti. Ha a csendőr e tárgyat fel se fedezte volna, azonban a vevő megtudta volna, hogy lopásból származik, a kbtkv. 132. §-a értelmében 48 óra alatt a bíróságnak beje-

lenten. Ha azonban ezen tárgyak a 126. §-ban megjelölt s birtoklásra, használatra, vagy terjesztésre nézve tiltott tárgyak volnának, úgy a járőr által elkobzandók. Őrizetbe veheti továbbá a csendőr azon tárgyakat, melyek senkinek sincsenek birtokában, pl. a talált tárgyakat.

126. §.

Birtoklása tiltva van a tiltott fegyverek és lőszernek, az általános kulcsnak, ha nem a lakatosnál vannak. Használata tiltva van pl. iskolában tiltott tankönyv és tanszernek, magánosoknál a házra kitett és tiltott zászló és czimernek; kereskedésekben a hitelesített mértekeknek. Terjesztése tiltva van pl. a külföldről becsempészett lázító röpiratoknak. Elveendő az elfogott, vagy elővezetettnél talált ölés, vagy testisértés előidézésére alkalmas eszközök pl. kés, fegyver stb. vagy melyek a szökés véghezvitelére alkalmasak, pl. paprika, vitriol stb. mit a fogoly a csendőr szemeközé öntve, elszökhetik.

135. §.

Nyomtatvány alatt ujságot vagy röpiratot értünk; képes ábrázolat az ezeken levő kép. A terjesztés, árulás, szétosztás vagy szétküldés útján történhetik. Nyilvános helyen kiállítva lehetnek ezek pl. egy tőzsde kirakatában, vagy a falakra felragasztva. Nem csupán magány indítványra üldözendő bűncselekmény mely ezekben lehet, az izgatás vagy bűndicséret; míg a magánvádra üldö-

zendő bűncselekmény a rágalmazás vagy becsületsértés. Ha tehát pl. a járőr portyázáskor egy népcsoportot látna, mely egy röpiratot olvas s melyet egy ember mindenkinek osztogat, abból elkér ő is egy ilyet s ha látja, hogy abban a szerző a munkásnépet a földbirtokos osztály fegyveres megtámadására izgatná, azt őrsparancsnokának, ez pedig a legközelebbi ügyészségnek küldi be. Vagy pl. egy ujságot lát egy dohánytőzsde kirakatában, melyen 1907. május 1. felirattal egy kép van, amelyen a halál zsidófejeket kaszál le s egy ilyen lapot megvéve a vezércikkben felhívást lát a keresztyén munkásokhoz azzal, hogy május 1-én az ő nagy napukon üzzék ki a községükben levő zsidókat, a járőr az ilyen lapot is őrsparancsnoka útján a legközelebbi ügyészséghez küldi be, ki azután ezek lefoglalása iránt intézkedik; ennek megtörténtéig, míg a lap az ügyészséghez beérkezik az őrsparancsnok távirati vagy telefon jelentést tesz a legközelebbi ügyészséghez: pl. a vágyszerű hiraadó mai számában osztály elleni izgatást tartalmazó cikk van, egy példányát a mai postával beszállítatom. Sajtórendőri kihágást képez azon ujság vagy röpirat is, s az ügyészséghez beküldendő, melyen a nyomdatulajdonos neve és lakása kitéve nincsen, vagy melyen a nyomdatulajdonos álnevet használ; ez már magában véve azért büntetendő, mert a nyomdatulajdonos nem tudása esetében nem lehet tudni, hogy a cikknek ki az írója s így kit kell felelőségre vonni.

151. §.

A monarchia másik állama: Ausztria. Ennek tartományai: Bukovina, Galiczia, Silezia, ~~Szlovénia~~ és Morvaország, Alsó és Felső-Ausztria, Steierország, Karinthia, Krajna, Tirol és Voralberg, Görz, Gradiska, Istria és Trieszt. A járőr ezekbe is átléphet ha egy büntettest nyomon, üldöz, pl. egy betörőt, a ki tőlünk oda menekült. Az üldöző járőr az ottani törvényekhez köteles alkalmazkodni, tehát elővezetésekor szuronyát leveszi, elfogáskor fegyverét csak sulyba nem pedig kész helyzetbe veheti. Ha pedig üldözés közben pl. egy kihágást észlel, abba nem avatkozhatna bele. Ha ezen határ átlépéskor oly községbe érkezne a hol járás kapitányság (Bezirks Hauptmannschaft) van, úgy ennél, ilyenek nem létében pedig a község előjárásánál azonkívül a csendőrsőn bemutatkozni tartoznék, ezekkel azután meg kell állapodnia, hogy az üldözést tovább ki eszközölje. Az elfogott egyén Magyarországba vissza nem kísérhető, hanem az elfogás területére illetékes osztrák hatóságnak adandó át, szóbeli jelentés s utólagos írásbeli tényvázlattal. Ha osztrák csendőrrjárőr jön át hozzánk, úgy ha helyben főszolgabírói, vagy rendőrkapitányi hivatal van, ennek azonnal szóbelileg, ha pedig helyben nincs ilyen, úgy írásban jelentendő az osztrák járőr megjelenése s eljárásának eredménye, valamint a szakszparancsnokságnak is írásbeli jelentés teendő. Pl. a magyar hradisti osztrák járőr folyó hó 13-án Nemsova községbe érkezett, hol egy

Bürgermeister.

nyomonüldözött kerékpártolvajt elfogott, ki a trencsényi járásbírósnak átadatott.

153. §.

Határszéli őrs mindez, mely hazánk határain van felállítva s melynek körletével már egy másik állam pl. Austria, Szerbia vagy Románia határos. Miután Austria Magyarországgal monarchiát képez, szoros értelemben csak a Románia és Szerbiával határos őrsökre vonatkoznak e §. rendelkezései. Ezen őrsökön ügyelni kell, hogy utlevél nélkül külföldi állampolgár ~~szerb~~ avagy román hozzánk át ne jöjjön, sem pedig a közbiztonságra veszélyes egyén, mint kém, erődítményeinket és hadállásainkat le ne rajzolja s le ne írja idegen államok részére, sem pedig csavargó avagy tolvaj ide át ne jöjjön. Csempész az, ki egyedárusági cikkeket dohányt, sót, lőport, szeszt hozzánk elárúsítás végett külföldről behoz. Vám szabály áthágói azok, kik külföldről vám alá eső tárgyakat bort, hust, ruhakelmét hozzánk vám felizetése nélkül titokban áthoznak; mindezek feltartóztatandók s a náluk talált csempész és dugáruval együtt a legközelebbi pénzügyi vagy vámhatóságnak átadandók. Ha azonban az illető utlevél nélkül, vagy igazolvány nélkül mint csavargó jött át hozzánk, csempészáru azonban nála nincsen, úgy csak az illetékes határrendőrkapitányi hivatalhoz kísérendő; ha azonban az illető pl. tolvaj volna, úgy a legközelebbi járásbíróshoz; ha pedig a járásbíróshoz szék helyén törvényszék is volna, úgy a

Szerbiával szemben meg
az utlevél

törvényszék vagy esküdtbírótság hatáskörébe tartozó bűncselekménnyel terhelt külföldi pl. egy Romániából hozzánk átszökött rablógyilkos a törvényszék vizsgálóbírójához kísérendő be. A határszéli őrs kötelessége 24 óránként a vám és pénzügyi hivataloktól az utlevél és igazolvány nélkül átjött csempészeket átvenni s a határrendőrkapitányi hivatalhoz kísérni.

156. §.

Tényleges szolgálatban áll az, a ki sorhadi kötelezettségének tesz eleget, avagy fegyvergyakorlaton van. Ha ezek büntetendő cselekményt követnek el, az eljárást s a nyomozást ellenük saját csapatparancsnokságuk a hadbírótság által eszközölteti. A csendőr csak akkor teljesíthet ellenük nyomozó cselekményeket, ha erre az illetők parancsnokságától felhívást kapott, vagy ha ezen katonák a büntetendő cselekményt olyan helyen követték volna el, a hol előjáró parancsnokságuk század, zászlóalj vagy ezredparancsnokságuk nem állomásozik, pl. egy 72. gyalogezredbeli katoná szabadságon létekor Czifferen lopást követne el, miután Czifferen a 72. gyalogezred parancsnoksága nem állomásozik, s olyan esetekben, midőn annak intézkedéseit bevárni nem lehet, mert pl. addig a tettes a bűnjeleket elrejthetné vagy megsemmisíthetné a csendőrnek kell a nyomozó cselekményeket épúgy megajteni, mint ha polgári ember követte volna el a lopást. Ha azonban az illető előjáró parancsnoksága helyben állomásozik vagy

ha késedelem nem jár veszélylyel, mert pl. fenti katona midőn a csendőr az esetet tudomásul veszi csapattestéhez már bevonult, úgy az őrs az általa észlelt vagy tudomásul vett bűncselekményt az illetékes ezredparancsnokságnak közvetlen, ha pedig a késedelem nem jár veszélylyel szolgálati uton, járás, szakasz útján lelenti be. Pl. Trencsénbe két parasztember azzal állít be az őrsre, hogy előző nap az egyik korcsmában Kis Péter 72. gyalogezredbeli szakaszvezető őket annyira megverte, hogy egyik társuk félholtan még most is otthon fekszik; ez esetben az őrs távbeszélőn bejelenti az esetet az ottani ezredparancsnokságnak, de az ügyben nem nyomoz, legfeljebb akkor, ha az ezredparancsnokságtól erre felhívást kapott volna.

+ 157. §.

A katonai egyének elfogása a csendőrség részéről a következő esetekben eszközözendő:

1. Ha a katonai egyént büntetlen, vagy súlyos vétségben tetten éri pl. lopáson, gyújtogatáson, emberölésen.
2. Ha nem is éri tetten, de nyomós gyanu terheli őket cselekményekben, pl. tanuk állítják, hogy látták amint az egyik katona egy boltba betört s onnan bizonyos dolgokat ellopott.
3. Ha garázda magaviselet által botrányt okoz, pl. részeg állapotban az utcán kivont karddal hadonázik.
4. Ha a csendőr felszólítására hatáskörébe eső utasításainak nem engedelmeskedik, pl. korcsmai verekedéskor távozásra felszólíttatván nem megy el vagy

a csendőr istenét szidja, avagy megüti őt; nem hatáskörébe eső utasítás volna s a felszólított nem is volna köteles engedelmeskedni, ha pl. egy csendőr egy katonát szeretőjénél találván, távozásra szólítana fel, de az nem távoznék. 5. Külön parancs lett kiadva az elfogásra, ha pl. az őrs táviratot kap a pozsonyi 72. gyalogezredbeli parancsnokságtól, hogy N. N. gyalogost, aki Czifferre megszökött, fogja el. 6. Ha a garázdálkodó egyének elfogása végett hozzájuk indokolt felszólítás intézetik, pl. az egyik korcsmából egy csapatbeli őrmester kijöve, felszólítja az arra haladó járőrt, hogy a korcsmában verekedő N. katonát fogják el. Ezenfelül a csendőrség **a szökésben vagy önkényű eltávozásban** levő katonákat is köteles elfogni, ha erre őket oly katonai egyén szólította fel, ki **magasabb rendfokozatu mint a felszólított csendőr s magasabb rangu az elfogandó katonai egyénnél is.** Azonban egy őrzető nem szólíthat fel egy csendőrt egy szakaszvezető elfogására, ezen felszólítás csak **feljelentésnek** vagy **figyelmeztetésnek** tekinthető s elfogásra csak akkor szolgáltatna okot, ha annak szükségéről a csendőr meggyőződne.

+
158. §.

A pl. Galgócson elfogott katona ha közöshadseregbeli a nagyszombati, ha honvéd úgy a nyitrai állomásparancsnoksághoz kísérendő be. A bekisérő járőr szóval adja át a foglyot a katonai parancsnokságnak s

mihelyt bevonul az elfogás okát az őrsparancsnok írásba foglalja s az illetékes katonai parancsnoksághoz beküldi, pl. a nagyszombati járőr Modorfalun elfog egy 72. gyalogezredbeli katonát lopás miatt, őt szóbeli jelentéssel átadja a nagyszombati állomásparancsnokságnak, bevonulásakor pedig az esetet az őrsparancsnok írásba foglalja s egyenesen a 72. gyalogezred parancsnokságnak czimezve felterjeszti Pozsonyba; járás és szakaszban azonban csak a jelentés fogalmazványát terjeszti fel. Az elfogott együtt a bűnjelek mint pl. betörő eszköz, véres kard s szurony is átadandó; ha ez nem lehetséges az őrizetbe vett tárgyak **különös fontosságánál** fogva, pl. ha egy katona hadi terveket lopott volna el vagy mozgósítási ügyiratokat, úgy csak az ezekről készített jegyzék, a melyben a parancsok kelte és száma van feltüntetve adandó át az átvevő hatóságnak, pl. az **1899. 600 kt. számu mozgósítási tervezet**; maga ezen lopott irat azonban az őrsparancsnokság által a tettes előljáró parancsnoksághoz küldendő be, pl. ha a tolvaj katona egy 13. honvéd gyalogezredbeli törzsőrmester lett volna, úgy az őrizetbe vett irat a pozsonyi 13. honvéd gyalogezred parancsnoksághoz lenne az őrsparancsnok által felterjesztendő. **Aggályos volta** miatt akkor sem lehetne az őrizetbe vett tárgyakat a foglyot átvevő katonai hatóságnak átadni, pl. ha a fogoly kísérés irányában ellenség közeledtétől kellene tartani, míg a postai szállítás iránya e tekintetben szabad volna.

Más okból is így kellene eljárni, ha pl. a bűnjelek halmaza s nagysága olyan volna, hogy a kíséző járőr azokat magával nem vihethné, hanem csak postán mint csomag, vagy vasuton mint teheráru volna szállítható.

159. §.

Ha a csendőrnek katonai épületben kellene nyomozó cselekményeket teljesítenie: pl. a Somorján állomásozó egyik tűzér azzal volna gyanúsítva, hogy egy órát lopott s az ottani hadosztály tűzér ezredparancsnokság az ottani csendőrőrsöt hívta volna fel a nyomozás iránt s a gyanúsított tisztizolga kikérdezése és magánholmijának átkutatása válna szükségessé, s az illető a tűzéraktanyában volna elszállásolva, úgy a nyomozó járőr köteles volna a laktanyába való belépéskor a laktanya parancsnoknál, vagy ennek helyettesénél jelentkezni, jövelete célját előadni s szolgálati teendőit a laktanya parancsnok által e célra kijelölt tiszt vagy altiszt jelenlétében foganatosítani. Épen így kellene eljárni, ha pl. a laktanyában lakó kantinost, vagy ennek cselédjét kellene valamely ügyben pl. egy lopásra nézve kikérdezni.

161. §.

Meghatározott időre szabadságoltatik azon egyén, a ki pl. mint felülvizsgált, egy év tartamára szabadságoltatik. Vagy ha valaki egészségi okból 4 heti szabadságot kap. Ezek tehát szabadságolási igazolványt kap-

nak. Tartósan szabadságoltatik az, a kinek szabadságolása 3 hónapnál tovább tart; pl. egy már 2 évet kiszolgált csapatbeli katona, a ki a 3-ik évét nem szolgálja tovább, de tartósan szabadságoltatik; ez katonai igazolványt kap, ha pedig honvéd az illető, úgy honvéd igazoló könyvecskét. A népfőkelők, ha csak tényleges vagy tartalékos korukban nem tisztek voltak, népfőkelő igazolványt kapnak. Alapos ok akkor létezik a csendőr beavatkozására fenti egyénnel szemben, ha pl. a csendőr a faluban egy 25 évesnek látszó katonasapkás legényt látna, kit a községben senki sem ismerne s maga a községi bíró sem; vagy ha egy kihágáson tettenért ugyanolyan kinézésű legény kilétének megállapítása végett a község házára kísértetnék, de a községi bíró kijelentené, hogy az illetőt nem ismeri de úgy reméli, hogy gyerek korában látta őt a községben. Miután a hadkötelezettségnek eleget tett egyéneket a községi előjárónak ismerni kell azon oknál fogva, mert ezek a községbe érkezésükkor 8 napon belül a községi előjáróságnál jelentkezni tartoznak, fenti példákban felhozott egyénekről nyomós a gyanu, hogy ezen jelentkezési szabályoknak eleget nem tettek. Ezen gyanu miatt tehát a csendőr elkéri ezek katonakönyvét is, hogy meggyőződjék róla, vajjon az előirt jelentkezéseket megtették-e, azaz katona könyvükbe ez be van-e vezetve; ez alkalommal összeegyeztetendő a személyleírás is, nem-e más könyvét használják az illetők. Népfőkelő egyénknél a népfőkelő

igazolvány tekintendő meg ilyen gyanu esetén s meggyőződés szerzendő, vajjon a népfölkelési ellenőrzési szemlén jelentkezett-e az illető. Ha pedig besorozott ujoncz volna az illető, de még be nem vonult volna, ajánlaji lapja (Widmungschein) tekintendő meg. Ha idegen illetőségű volna a községi előjáráságtól megkérdezendő, hogy ott tartózkodását bejelentette-e. Mindezeknek ugyanis a fenti katonai igazolványokon levő láttamozásokban bevezetve kell lenniök. Oly községekben, hol körjegyzőség van, a láttamozási záradékot ezek eszközlik. Ha ily egyének utaznak, fenti igazolványok utazási okmányoknak nem tekinthetők, s ha menetlevelük, behívójegyük vagy nyílt rendeletük nincsen, úgy fenti okmányok őket a kedvezményes katonai utazásra nem jogosítják fel.

162. §.

A behívási parancsnak való nem engedelmeskedésben gyanus azon népfölkelő, a ki a népfölkelőknek falragaszokon hirdetett behívási parancs daczára 48 órán tul is otthon marad. Ezek akkor nem volnának a legközelebbi katonai parancsnokságnak közvetlenül átadhatók, ha pl. háboru idején az odavezető ut ellenséggel volna megszállva, ez esetben a közigazgatási hatóságnak adandók át s ez majd mihelyt lehetséges a legközelebbi katonai parancsnoksághoz kísérteti őket.

a) Szökésben vagy önkényü eltávozásban gyanus az, akit pl. a tábori csendőr az

ellenség előtt felállított legközelebbi előőrs-től számított, pl. mintegy két kilométernyi távolságra az ellenség felőli oldalon éjjel 12 órakor egy falu felé közeledni lát s igazolásra szólításakor eltávozási vagy egyéb engedélye, avagy igazoló okmánya nincs s katonai ruhában taláztatik, kivéve azon esetet, ha az illető pl. az ellenséges terület kikémlésére lett volna kiküldve.

b) Ha pl. egy katona menetlevele Budapestre szólna, de az illető pl. Zsolna felé utaznék.

c) Ha az ország határát, pl. Románia határán igazolvány nélkül átlépi.

d) Ha pl. e hó 1-én hadifogságból kiszabadulva, 15-én falujában taláztaték.

e) Ha háboru esetén egy osztag az ellenség által áttörtetvén, néhány katona társaitól elszakad, azonban a csata befejezte után, nem vonul be csapattestéhez, hanem a községekben bujdosik.

f) Egy katonai állomáshelytől távolabb oldalfegyver nélkül, katonasapkában, ingben, katona nadrágban, de meziláb taláztatik, pl. egy erdőben bolyongva az illető.

g) Egy közöshadseregbeli katona 5 napi szabadságra jelentkezett az őrsön, de még a 6-ik napon is a faluban taláztatik.

II—*a.* Falragaszokon kifüggesztetik és közhírré tétetik, hogy a behívási parancs nem kézbesíthetése miatt Kis Péter és Nagy János somorjai lakosok felszólítatnak, hogy csapattestükhöz legkésőbb október hó 5-ig vonuljanak be; ha tehát az illetők, pl. a

díoszegi czukorgyárban október 10-én munkában találtattak, elfogandók.

II—b. Kis Péter folyó évben besorozott ujoncz illetőségi helyéről bejelentés nélkül eltávozva, még november 1-én is egy idegen községben munkában találtaik.

II—c. Ugyanezen egyén nem tudja igazolni, hogy a bevonulás alól felmentetett, vagy hogy behívási parancsot nem kapott.

II—d. Háboru esetén és a népfölkelés behívása után egy 35 éves embert az ország határon Alsó-Ausztriába utazni talál a csendőr s pl. az illető tudja azt, hogy az alsó-ausztriai népfölkelők behívást nem kaptak.

163. §.

A sorozás elől megszököttnek tekinthető az, a ki azon évben, midőn életének 21-ik évét betölti, sorozó bizottság előtt nem állott. Ilyeneknek tekinthetők azok, a kik a Rendőri Közlönyben mint törvény ellenesen távollevő hadkötelesek vannak megjelölve, vagy ha valaki Amerikából Magyarországra visszatért s daczára annak, hogy már 23 éves elmúlt a falubeliek azt állítják róla, hogy még sor előtt nem állott, vagy a kikeről a községi előljáró azt állítja, hogy ő volt az egyetlen, a ki a faluból a sorozásnál meg nem jelent, hanem a sorozás ideje alatt a hegyekben mint pásztor bujdosott. Vagy ha valaki az első korosztályba való belépésekor a sorozó bizottság által ez idő szerint alkalmatlannak nyilvánított s mint kereskedelmi utazó engedélyt nyert arra, hogy a legközelebbi sorozásig, tehát egy

évre bel- vagy külföldön utazhassék; azonban az illető illetőségi helyére csak két év mulva tért vissza: ezen egyén szintén sorozás elől megszököttnek tekintetik és a főszolgabírói, városokban pedig a rendőrkapitányi hivatalhoz elővezetendő.

PÓTLÉK.

5. §.

Nyilvános hely alatt az utcát, korcsmát, kávéházat stb. értjük; a magánház nem nyilvános hely. A csendőrnek úgy kell öltözködni, a mint azt az öltözeti és felszerelési szabályzat előírja. Az állomásparancsnoknak az öltözködésre nézve kiadott rendelkezése a csendőrre is vonatkozik. Szolgálatban álló csendőr alatt itt szolgálatba kivezényelt csendőrt kell érteni.

Hogy mi a székesfőváros és törvényhatósági joggal felruházott város, azt az 1. §-nál ismertettük. Belterület alatt a belváros értendő. A mi a vámon belül van, az belváros, a mi a vámon kívül van, az külvárosnak tekintetik. Ezen §. alapján a székesfőváros és törvényhatósági város belterületén a szurony **mindenkor** leveendő, másutt pl. községekben, vagy azon kívül, a rendezett tanácsu városokban, szóval a mi nem a fenti városok belterületéhez tartozik, a szurony azon nappali elővezetéseknel veendő le a fegyverről, melyek nem a

szolgálati utasítás 117. §-a alapján eszközletnek pl. cselédszökevény nappali elővezetésekor; éjjel azonban ez is feltűzött szuronyal kísérendő. Ha azonban ez utóbbi helyeken pl. egy csavargót kell elővezetni, úgy ez, a székesfőváros és törvényhatósági joggal felruházott városok belterületét kivéve, még nappal is feltűzött szuronyal kísérendő, mert ennek elővezetése a szolgálati utasítás 117. §-a alapján történik.

Szolgálat közben tehát a fent említett székesfőváros és törvényhatósági joggal felruházott város belterületén áthaladni szándékozó csendőr a vámhoz érve szuronyát a puskáról leveszi, s a tulsó vámnál, a városból kiérve, szuronyát ismét felüzi.

A szolgálatba induló csendőr az őrjáratlapon kívül jegyzékkönyvecskéjét, zsebóráját, pecsétnyomóját, az esetleg teljesítendő írásbeli felhívásokat, nyilatkozat és néhány szolgálati jegy és távirati űrlapot, végül a rendkívüli eseményeknek felsőbb helyre való bejelentéséhez szükséges zártlevelező lapot magával vinni köteles. Katonás a csendőr magatartása, ha minden mozdulatában a gyakorlati szabályzat követelményeit tartja szem előtt; kivéve a menet ütemet, melynél 1 perc alatt nem 115 lépést, hanem legfeljebb 50—60 lépést tesz, hogy alkalma legyen mindent megfigyelni azon terepen, melyet átportyáz, nehogy a gyors menetben törvényellenes cselekményeket vagy mulasztásokat észrevétlenül hagyjon.

8. §.

Szolgálati működésben van a csendőr, ha szolgálat teljesítés végett ki van vezényelve, avagy ha szolgálatilag fellép: egyéb alkalmakkor szolgálaton kívül van. Hivatalos helyiségek alatt a köz- és magánhivatalnokok irodahelyiségeit értjük. Ilyen pl. a jegyzői iroda. A magánlakások magánhelyiségeknek tekintetnek. Ferdén lesz megítélve a csendőr, ha nem olyannak lesz megismerve, mint a milyen; pl. ha fecsegőnek ismerik meg, holott az illető tényleg nem az. A csendőr akkor lehet guny és tréfa tárgya, ha magaviselete miatt a nép őt kineveti.

A csendőr testének akkor volna természetellenes tartása, ha pl. széken ülve, hanyat dülne, lábait szétterpeszteni, állva fejét lehorgasztaná, hasát kidülesztené stb.

Nyegle tartás alatt a henczegő, kihívó magatartást értjük.

Szolgálati ténykedést végez a csendőr, ha nyomoz, házkutatást tart, kikérdez stb.

Kutyát azért nem vihet a csendőr magával, mert lehet, hogy valahol gyanus jelenségeket véve észre figyelő állást kell elfoglalnia, mely alkalommal a kutya ugatásával könnyen elárulná.

10. §.

Rosz hirben álló férfiak a kicsapongó természetűek, továbbá a rovott multuak. Rosz hirben álló nőszemélyek a kéjnlők. Bizalmas az érintkezés akkor, ha az egymással érintkező felek oly hangon beszél-

nek és társalognak egymással, mint a hogyan a legbelsőbb viszonyban, avagy barátságban levők szoktak egymással társalogni.

Ilyen személyeket azért nem szabad a laktanyába bevezetni, mert ezek a csendőr jó hírnevét rontják s ha pl. a laktanyában egy kéjű jelenne meg, a csendőrök ott vele fajtalanzkodnának, s ezáltal a csendőrlaktanya tisztességet bemozdolnák.

11. §.

Erkölcstelen életmód alatt azt értjük, ha pl. a csendőr valamely nővel vadházasságban él, vagy egy nővel tiltott szerelmi viszonyt folytat, A szesz ital túlzélete az, ha a csendőr többet iszik, mint a menyit elbir, s ezáltal részeg lesz. Pénzben kártyázni nemcsak házard, de nem házard játékkal sem szabad, mert a játék szenvedélyé válván a csendőr nem számol többé azzal, hogy illettekeivel kijöjjon, hanem pénzét könyelműen kockára téve adósságba verődik. Tivornyázás alatt a korcsmai duhaj mulatozást értjük; pl. ha a csendőr zeneszó mellett mulatva széles jókedvében az ivópoharakat tördeli, vagy a korcsmából énekelve, kurjongatva megy haza.

Adósságcsinálás nem egyéb, mint pénzkölcsönzés, vagy hitelbe vásárlás. Ennek egyik válfaja a piszkos adósság, vagyis az, midőn a csendőr pénzt alárendeltekől vagy olyan személyektől kölcsönöz, vagy olyanoknak marad adós, kik társadalmilag alatta állanak, pl. szolgaszemélyzetnek, pinczérnek stb.; ezen adósságcsinálás súlyosabban is

büntetik, mint a közönséges. Ilyen hibáról a csendőr leszoktatandó, s a mennyiben elköveti őket, kimélet nélkül feljelentendő, hogy a cselekmény megtorlása által a területen ejtett csorba kiköszörültessek, s hogy a fenytés által a bűnös megjavitassék.

Az ittas csendőrt az ivóból a korcsmáros magánlakásába, vagy egy üres külön szobába, vendégszobába stb. kell vinni, ha pedig haza menni tud, úgy járatan utczán, vagy a kertek alatt, a laktanyába kísérendő. Magasabb rangu egyén esetleg bérkocsin is gyorsan elviendő a közönség szemé elől; a bérkocsi díjat természetesen a megittasodott egyén tartozik előlegezőjének megtéríteni. Az ittas csendőrt mindenkor fel kell jelenteni.

18. §.

A megvesztegetés, ha azon okból történt, mert a csendőr valami szolgálati ténykedést végzett, vagy tenni elmulasztott, mint hivatalos hatalommal való visszaélés, hadtörvényszékileg büntetik. Pl. ha a csendőr valakit vadászjegy nélkül vadászni talál, s néhány korona jutalomért őt fel nem jelenti. Avagy egy vadászterület tulajdonosa a csendőröket, mert orvvadászaira ügyeknek jutalomban részesíti.

Aggálytalan módon kínálhatik a jutalom, ha pl. egy gazdag földesur az őrsnek ingyen földet kínál haszonélvezetre.

E cselekmény is azért van tiltva, hogy a csendőr keze senki által megköve ne legyen, mert lehet hogy pl. épen az a gaz-

dag földbirtokos, legközelebb vadászjegyét hon felejtven vadászni találta, s fel kell jelenteni, már pedig az ilyen ember feljelentése hálátlanság, arczátlanság, de egyuttal kötelesség is; már pedig e három fogalom együtt meg nem férhet. A szolgálati kötelesség teljesítése ígérettől tétetik függővé, ha pl. a csendőre egy orvvadásznak azt mondaná, hogy ha megígéri, hogy másnap hoz egy nyulat ajándékba az őrsre, akkor fel nem jelenti de ellenkező esetben igen.

19. §.

Szolgálati titkok: a kapott szolgálati meghagyás, a portyázás iránya, a nyomozás eredménye annak folyamata alatt, az ugynevezett k. t. (katonai titkos) és »bizalmas« jelzésű ügyiratok stb.

Ezeket a csendőr még a testületből való kilépése után se árulja el, mert erre esküje kötelezi. A szolgálati titok elárulása csak akkor van megengedve, ha a csendőr előljáró parancsnoksága által a titoktartás alól fel lett mentve.

E §. ellen vétene tehát, azon csendőr, aki egy magán egyént arról értesítene, hogy mikor fog közlekedni az udvari vonat.

22. §.

Szolgálatlételre van kirendelve a csendőr, ha az őrsparancsnok őt szolgálat előírásával szolgálatba kivezényli.

Mint sürgős eset, vagy mert a késedelem veszélylyel jár, az tenné indokoltá a szol-

gálaton kívül álló és pl. sétáló csendőr szolgálati fellépését, ha pl. N. N. M.-et az utcán földre teperné, s késsel leszurni akarná. Ekkor ugyanis a csendőr köteles a támadó ellen fellépni, mert fellépése, noha csak oldalfegyverrel is van ellátva, eredményre nyújt kilátást. Ellenben a fegyverbecsületet veszélyeztetné az a fellépés, a midőn pl. a csendőr egy korcsmai vérengző verekedést egyedül oldalfegyveresen akarna megszüntetni. Ekkor ugyanis megeshetnék vele, hogy lefegyvereznék, a mi pedig a katonára a legnagyobb szégyen. Ily esetben tehát mindig segélyről kell előbb gondoskodni, nehogy egy bajból több legyen. Ha a késedelem veszélylyel jár, s segélyre sehonnán sincs kilátás, pl. az országoton haladva a közelben segélykiáltásokat hall és látja, hogy fegyveres rablók egy embert fosztanak ki, ekkor fel kell lépnie, még ha a fellépése életébe is kerül.

Ha a csendőr szolgálaton kívül van, de szolgálatilag kell fellépnie, akkor rántson kardot, s a »törvény nevében« szavakkal szólítsa a törvénysértőket a cselekmény abbahagyására, míg a csendőr ezt nem teszi, addig nem tekinthető szolgálatilag fellépőnek, s engedelmeskedni nem is tartozik neki senki sem.

30. §.

Királyi ügyészség alatt a törvényszékek-nél működő vádhatóságot értjük. Vizsgáló bíró, a törvényszékek-nél bűnügyekkel foglalkozó bíró. Kiküldött bíró a törvényszék

*Írta: ügyész a köz. bír. hiv. n. ált.
ny. csi. meg. hírt a bír. jár. bír. mag. nál*

birái közül az, a ki pl. birói szemle megtartása végett a helyszínére kirendeltetik. Járásbiróság a járásokban működő egyes bíróság, mely a hatáskörébe utalt vétség és kihágási ügyekben itélkezik. Főszolgabíró a járási közigazgatás feje. Fegyintézet azon letartóztatási helyek, hol a fegyházra ítélt büntetésüket töltik. Ilyen a vaczi, lipótvári, illavai stb. Kerületi börtönök a törvényszéki foghelyiségek.

A fegyencz, ha jól viselkedik, mielőtt feltételes szabadságra bocsáttatnék, a közvetítő intézetbe kerül, ahonnan, ha viselete ott is kifogástalan volt, feltételes szabadságra bocsáttatik.

A határszéleken Szerbia, Románia határán a külföldről behozott árucikkek megvámoltatása végett határ vám hivatalok állíttatnak fel.

Fertőző betegségeknek külföldről az országba való behurczoltatását megakadályozandó, a külföldről bejövő egyéneket fertőtleníteni, vagy vesztegintézetbe helyezni szokták, honnan, ha a fertőző betegség bizonyos ideig ki nem üt rajtuk, tovább utazni engedik.

E §. értelmében lenne szolgálattételre felhiva egy járőr, ha pl. egy postahivatalnak sürgősen nagyobb mennyiségű pénzt kellene elszállítania, s e célból postafedezetre volna szüksége. Ha nem sürgős az eset, akkor a csendőr támogatása a közigazgatási hatóság útján kérendő a segélyt igénylő hivatal részéről, ha csak az illető hivatal a

közvetlen felhívásadásra a szervezeti utasítás 6. §-a értelmében nem jogosult.

32. §.

E §. értelmében a csendőr eljárása a következő: Pl. N. parasztgazdához a végrehajtó végrehajtás végett be akar menni, de az egy hosszú késsel a kezében utját állja, s beengedni nem akarja, s a késsel hadonázva senki sem tud közelébe jutni. Ha a csendőr figyelmeztetésére a kést le nem teszi, s a végrehajtó utjából félre nem áll, a csendőr a szervezeti utasítás 11. §. 3. pontja értelmében szuronydöfést intézhet a karjába. Természetesen, ha lefogható volna az illető, úgy a csendőr a községi közegekkel lefoghatja, megbilincseli, s esetleg kényszereszközökkel elszállítja.

33. §.

Jövedéki törvényeink betartása felett a pénzügyőrség őrökdi. E törvények a szesz, cukor, dohány stb. termelésére, előállítására és forgalomba hozatalára vonatkoznak. A pénzügyőrség közegei tehát arra ügyelnek, hogy ezen eljárás körül visszaélés ne történjék, azaz ezen czikkeket engedély nélkül senki se termelhesse, s az engedélyezett mennyiségnél még a termelők se termelheszenek és forgalomba ne hozhassanak többet anélkül, hogy megadóztatás végett azt bejelentենek.

Ha a pénzügyőrség ellenszegüléstől tart, támogatásul a csendőrséget veheti igénybe,

mely alkalommal ez neki ugyanazon segédkezet nyújtja, mint pl. a végrehajtnak. Pl. a pénzügyőrség megtudja, hogy egy szövetkezeti boltban, hol a szeszes italokat csak zárt üvegekben szabad eladni, a szeszes italt úgy mérik és fogyasztják, mint a korcsmában. Ennek leleplezése végett a boltba be akar menni, de onnan kidobják. Ekkor a pénzügyőr a csendőrség támogatásával megy be, azaz a csendőr a bemenetel akadályait eltávolítja, s ügyel arra, hogy a pénzügyőrt ne bántalmazzák, s az feladatát akadálytalanul végezhesse. Ha a pénzügyőr polgári ruhában volna, úgy előbb magát a csendőrnek igazolni volna köteles, nehogy a csendőr mást támogasson, mint kit a támogatás és a jövedéki ügyekben való eljárás megillet.

39. §.

Közhivatalban álló személy az, ki a közigazgatási, vagy igazságszolgáltatási teendők végzésére hivatott, pl. főszolgabíró, községi jegyző, postamester, postatiszt, rendőrkapitány, városi pénztárnok, ellenőr, körorvos, állami állatorvos, járásbíró stb. Közszolgálatban álló egyén a táviráda, távbeszélő, posta és vasuti hivatalnok, rendőr, pénzügyőr, vámos, gátőr, csósz, szóval mindazon egyének, kik a közönség érdekeinek szolgálatára hivatalból kirendeltek. Magánvállalatnál alkalmazott egyének azok, kik magánosok szolgálatában valamely gyárvállalat, bánya, hutatelepen szolgálatot teljesítenek.

Fentiek helyettesítése a közbiztonság ér-

dekében szükséges, mert nélkülök a közbiztonság fölötti örökös hivataluk, vagy hatáskörük körzetében megszűnvn a gonosztevők által ezen alkalom kihasználtnék, s üzelmeiket akadálytalanul folytathatnák, pl. egy rendőrkapitány elfogatván helyettesítése nélkül a város közbiztonsága fölötti örökös megszűnnék. Közérdek folytán szükséges helyettesítésük, mert a nélkül a közönség érdekei nem szolgáltatnának, pl. egy postahivatalnok elfogásakor a levél, csomag és értékforgalom, egy vasuti hivatalnok elfogásával pedig a személy és teherforgalom fennakadna. Vasut alatt gőzerővel hajtott szárazföldi szállító eszközt értünk, gőzhajó alatt gőzerővel hajtott vízi szállítóeszközt, bánya alatt oly földalatti munkahelyet értünk, hol a föld termékei, arany, ezüst stb. ásatnak. Huta, kohó oly telep, hol a föld egyes alkatrészeiből, ásványai-ból bizonyos anyagot, termékeket, pl. üveget, vasat, rezet kemenczékben kiolvasztanak. Hengermű oly gyár, hol két ellenkező irányban forgó henger közzé izzó vasat tesznek, mely azt különböző alakra nyújtja és hengerli. Gőzgép azon gép, melynél egy gőzerővel hajtott kerék különféle gépeket, cséplőgépet, szeszgyárt stb. vagy gőzekét hoz mozgásba. Gyárüzem alatt a gyár, ugymint czukor, posztó, czérna stb. gyár működését értjük. Állami egészségügyi szolgálatban áll a megyei főorvos, járás, körorvos, községi egészségügyi szolgálatban áll a városi és községi orvos, közérdészet személyzete az állami, városi, községi erdők

kezelői, magánérdészet személyzete az uradalmi erdészek.

Ezeknek közvetlen előljárói azok, kik náluknál a legközelebbi magasabb állásban vannak, pl. egy gyári gépész felett az üzemet vezető áll. Helyettesítés iránt tehát ez előleg értesítendő, s míg a felváltás megtörténik az illető őrizendő, ha pedig a késedelem veszélylyel jár, pl. addig is, míg az illető előljárója az értesítést megkapná, a bűnjelek megsemmisítésétől kellene tartani, úgy az őrizetbevétellel egyidejűleg kell a helyettesítés iránt a főnököt értesíteni.

Ha azonban az illető alkalmaztatásából helyettes nélkül, s a közérdek és biztonság veszélyeztetése nélkül el nem vezethető, pl. egy pálya, vagy váltóór, mert különben a váltó nem igazítása nélkül vasuti szerencsétlenségtől lehetne tartani, úgy addig kell várni elvezetésével, míg helyettese meg nem érkezik.

†
40. §.

Ha azon egyén, kit a járőrnek el kellene fognia, vagy elővezetnie beteg és pedig oly mérvben, hogy még kocsin sem szállítható, pl. egy tolvaj, kit a káros ügy meglőtt, hogy otthon élet-halállal vívódik, vagy egy felhívás folytán elővezetendő cseléd otthon tüdőgyulladásban fekszik, ezek sem el nem fogandók, sem elő nem vezetendők, mert ellenesetben életükkel fizetnének.

Elővezetést, vagy elfogást akadályozó körülmények volnának, pl. ha azon községben, hol az illető tartózkodik, ragályos be-

tegség, kolera, pestis stb. uralkodik, s az illető is beteg; vagy az elővezetendő egyén pl. nő gyermekágyban fekszik.

Elháríthatatlan akadályok forognának fenn, ha a község, hol az elfogás eszközzendő volna, árvíz miatt nem volna megközelíthető, vagy a terhelt megőrült, a veszetség tünetei között megbetegedett, kigyómarástól beteg fekszik stb.

Ha az illető süketnéma, úgy az elfogás vagy elővezetés nem mellőzendő, hanem a hozzátartozók által a némajelek által érté- sére adandó az elfogás vagy elővezetés. Elháríthatatlan akadály, ha egy elővezetendő özvegyasszony kis gyermeke halálos beteg, s nincs más ki ápolja, mint épen az elővezetendő anya.

Mindezen esetekben a csendőr a község előljáróság által felügyelteti az illetőt, s bevonuláskor a bekísérés akadályairól az őrsparancsnokságnak, ez pedig az illetékes hatóságnak jelentést tesz.

Ha az elfogandó egyén veszélyes gonosztevő, pl. rabló, betörő, gyujtogató, gyilkos, emberölő, úgy elfogása neki kijelentendő s a járőr által őrizendő, s e közben fenti akadályról az őrsparancsnoknak küldöncz, táviró, távbeszélő útján jelentés teendő, s a válasz az elfogás helyén bevárandó.

†
41. §.

Bíróság felhívása folytán lenne valaki elfogandó, ha pl. a bíróság N. lopás büntet- tével terhelt egyén elfogását rendelné el. Katonai hatóság felhívása folytán volna

valaki elfogandó, ha pl. a 19. gyalogezred parancsnoksága felhivná az őrsöt egy katonai szökevény elfogása iránt.

Közigazgatási hatóság felhívása folytán volna elővezetendő, pl. N. szökött cseléd, ki munkaadójának való átadás végett a községelőljárósághoz volna kísérendő. Rendőri hatóság megkeresése folytán elfogandó volna, pl. N. szökésben levő és csalással vádolt órás.

Fenti esetekben az őrsparancsnok az írásbeli felhívás, vagy megkeresés külzetére a következőket írná: pl. Benti felhívás fogantatásával N. N. csendőr jv. és N. N. pr. csendőr bizatnak meg.

Az elfogott egyén a járőr által előbb nem az őrsparancsnoksághoz, hanem közvetlen a felhívó hatósághoz kísérendő, s ott vagy a hatóságnak, azaz: a főszolgabíró, rendőrkapitány, vizsgálóbíró, vagy ezredparancsnokság, községelőljáróságnak, vagy ezen hatóságoknak az átvételre jogosított tagja, vagy közegének, pl. vizsgálóbíró helyett a fenyítő hivatal vezetőjének: egy irnoknak, fogházfelügyelőnek, szolgabíró helyett járási irnoknak, rendőrkapitány helyett a rendőrbiztosnak, fogalmazónak, ezredparancsnok helyett az ügyeleti tisztnek stb. adandó át.

Mindezek elismerik a fogoly átvételét a felhívás, vagy megkeresés külzetén, pl. Nagy Péter zsolnai lakost egy löfegyverrel átvettem. Trencsén, 1908. január hó 20-án. N. fogházfelügyelő.

Ez alkalommal az átvevőnek bejelentendő az is, hogy a fogoly mikor lett elfogva és

pedig azért, hogy pl. ha a fogoly már hosszú idő óta van a járőr őrizete alatt, a fogházfelügyelő a vizsgálóbíró kéri fel a fogolyt azonnali kihallgatása végett, miután a fogoly csak bizonyos ideig maradhat őrizetben kihallgatás nélkül.

Ha az átadás helye nem fekszik a saját, vagy szomszédos őrskörletben, s az odavezető vasut, vagy hajóállomás sem érhető el a saját, vagy szomszédos őrskörletben, pl. Vittenczről Miavára kísérendő a fogoly, ez esetben tehát csak a szomszédos brezovai őrsig kísérendő a fogoly. Ha azonban a saját, vagy szomszédos őrskörletben az odavezető vasut, vagy gőzhajóállomás elérhető, pl. a deáki őrs a szomszédos tornoczi őrskörletben éri el a vágsellyei állomást, akkor ugyanazon járőr kíséri a foglyot, pl. az illetékes pozsonyi vizsgálóbíróhoz. A fogoly nem akármelyik szomszédos őrsig kísérendő, hanem azon szomszédos őrsre, mely utba esik az átadás helye felé. Az átadó járőr átvételi elismervényt vesz az átvevő szomszédos őrstől, ez pedig a fogolylyal együtt átveszi a felhívást is, s erre a továbbkísérő járőr nevét rájegyzi, s a fogoly átadása után a felhívást a rávezetett átvételi elismervénnyel visszaküldi azon legelső őrsnek, mely a fogoly elfogását eszközölte, tehát pl. fenti esetben a vittenczi őrsnek.

+

42. §.

A csendőrség saját kezdeményezéséből fog el valakit, ha az elfogásra felhívást nem

kapott, de azt a szolgálati utasítás 27. és 117. §-a értelmében eszközli, pl. ha lopás büntetén tetten ér valakit, s emiatt fogja el. Az ilyen fogoly rendszerint az őrsparancsnoksághoz, innen pedig az illetékes hatósághoz kísértetik. Ha valaki el lesz fogva oly cselekmény miatt, mely a függelék szerint a törvényszék, vagy esküdttörvényszék hatáskörébe tartozik, úgy az illető a törvényszék vizsgálóbírójának, vagy ha közelebb van, a legközelebbi járásbírósnak adandó át. Pl. egy rablásért Ligetfalun elfogott egyén a pozsonyi törvényszék vizsgálóbírójának adandó át, míg ha ugyanaz Modorfalun, Nagyszombat mellett fogatik el, úgy a nagyszombati járásbíróshoz kísérendő be. Ha valaki oly cselekmény miatt fogatik el, mely a függelék szerint a járásbíróshoz hatáskörébe tartozik, pl. lopás vétségeért, úgy a legközelebbi járásbíróshoz kísérendő be. Pl. ha valaki lopás vétsége miatt Deákin elfogatik, úgy a vágsellyei járásbírósnak adandó át, mivel ez közelebbi, mint az illetékes galántai.

Ha valaki a függelék szerint a közigazgatási hatóság illetékessége alá tartozó kihágás miatt fogatik el, úgy nem a legközelebbi, de az illető területen illetékes főszolgabírói, városban rendőrkapitányi hivatalhoz kísérendő. Pl. ha valaki csavargás miatt a csekélszi őrskörletben elfogatik, még ha közelebb is volna a szempczi főszolgabírói hivatal, még sem oda, de az illetékes pozsonyi főszolgabírói hivatalhoz volna kísérendő.

Ha azonban a járőr valakit erdei vagy mezőrendőri kihágás miatt fog el, s e kihágás az okozott kárösszegre való tekintettel (pl. mezőrendőri kihágásnál 40 koronáig), a községelöljáróság hatáskörébe tartozik, úgy az illetőt a községelöljáróság elé kíséri.

Ha a járőr valakit elfog, de az illetékes hatóság székhelye közelebb van, mint az őrsállomás, úgy nem megy az őrsre a fogolylyal, de a foglyot az illetékes hatóságnak szóval átadja, s a hatóság az esetről jegyzőkönyvet vesz fel.

A járőr bevonuláskor az őrsparancsnoknak a fogoly átvételét, igazoló átvételi elismervényt átadja, s az a csendőr előadása alapján az irattár részére rövid tényleírát készít azon záradékkal, hogy a fogoly szóbelileg közvetlen lett átadva a járőr által. Pl. a ligetfalui őrs járőre Récsén egy egyént lopás vétsége miatt elfog, ekkor nem kell neki az őrsre Ligetfalura menni, hanem a foglyot még utközben Pozsonyban, a járásbírósnak szóbelileg átadja.